

Yazılı Çizili Çocuk Dergisi

1 Mayıs 2022 Sayı: 8

ISSN 2757-8739 İki ayda bir yayımlanır

Öykü • Masal • Şiir • Kitap • Bilim • Bilmece • Söyleşi

“Türkçem, benim ses bayrağım!”

Fazıl Hüsnü Dağlarca

Türk edebiyatının en üretken ve özgün eserler veren şairlerindendir. Asıl adı Mehmet Fazıl'dır. 26 Ağustos 1914 tarihinde İstanbul'da doğdu. Kuleli Askeri Lisesi'ni bitirdi. Özdeyiş niteliğinde kısa düz yazıları bir yana bırakılırsa, yalnız şiirle uğraşmış, çocuklar ve yetişkinler için duyarlı ve özgün eserler üretmiştir. Cumhuriyet Dönemi Türk şiirinin en önemli destan şairidir. Toplumculuğunun temelinde insana ve insan hayatına saygı yatan Dağlarca, hiçbir edebî akım ve kişiden etkilenmeden kendi bağımsız dil ve anlatım evrenini geliştirmiştir. Türkçe sevgisi en belirgin özelliğidir. Evrensel değerlerin temellendirdiği şiirlerinde; sevgi, merak ve haksızlıklara karşı duruş hissedilir. Ulusal ve uluslararası birçok ödül sahibi yazar, 15 Ekim 2008 tarihinde doksan dört yaşında aramızdan ayrıldı. Duyarlı şiirleriyle yaşattığın Türkçe bayrağı hep dalgalanacak gönlümüzde, dilimizde...

KIPIRTI

1 Mayıs 2022

Sayı: 8

İçindekiler

Merhaba	5
Öykü Sevinç Yağan.....	6
Söyleşi R. Başak Fındıkçioğlu	8
Şiir Beste Örgü Sağlam.....	11
Kentin Renkleri Nurhayat Güngör	12
Şiir Ayşe Evrim Genç.....	15
Öykü Özlem Tuncay.....	16
Kodlama Hasan Karaca	19
Sen Bir Ağaç Olsan Dilek Yılmaz.....	20
Öykü Gizem E. D. Dünder	22
Kitaplığım Filiz Gündoğan.....	24
Şiir Elif Çelebi	27
Manzum Öykü Ceyda Yücekal.....	28
İz Peşinde Esen Soydan Can.....	30
Bilim Kurdu Dilge Güney	32
Ekolojik Kıpırtılar Elif Bülbül.....	34
Öykü Gönül Çatalcalı	36
Yazmaca Filiz Gündoğan.....	39
Öykü Neriman Ekinci	40
Denemece Yayla Boztaş.....	42
Balonları Sen Doldur Hasan Karaca	44
Masal Burçak Temel	46
Deyimler Bulmacası Nalan Yılmaz.....	49
Biliyor muydun? Sülbiye Yıldırım.....	50
Çizgiden Öyküye Hasan Karaca	52
Çözmece Hasan Karaca.....	53
Öyküyü Sen Tamamla R. Başak Fındıkçioğlu.....	54
Araştırmaca Gülnaz Çağlayan	56
Kıpırdatan Haberler Osman Torun - R. Başak Fındıkçioğlu.....	58
Oynamaca Burçak Temel.....	59

KIPIRTI

Yazılı Çizili Çocuk Dergisi

Yayın Kurulu:

Başak Fındıkçioğlu

Dilek Yılmaz

Elif Bülbül

Esra Yazdıç

Filiz Gündoğan

Hasan Karaca

Nalan Yılmaz

Nevzat Süer Sezgin

Osman Torun

Serap Şahin

Sülbiye Yıldırım

Yusuf Çağlayan

Grafik Tasarım:

Hasan Karaca

İletişim:

kipirticocuk@gmail.com

Kıpırtı Çocuk Dergisi'nde

yayımlanan tüm eserlerin

sorumluluğu yazarlarına aittir.

Dergide yayımlanan yazılardan

kaynak belirtilmek koşuluyla alıntı

yapılabilir.

©2021, Yakın Kitabevi

Her hakkı saklıdır.

Yayıncı: Yakın Kitabevi

İmtiyaz Sahibi: Levent Salıcı

Kıpırtı Çocuk Dergisi; Eksi 18

Edebiyat Topluluğu'nun katkılarıyla

hazırlanmaktadır.

ISSN 2757-8739

KI PIR TI

NEDEN VARIZ?

Evrensel değerlere ve haklara duyarlı, edebiyatın donusturucu gücünü kullanan, okuma ve yazma kültürünü teşvik eden, Türkçenin doğru kullanimini ilke edinen, edebiyat ağirlikli ve kolay ulaşilabilen, Eksi 18 Edebiyat Topluluğu'nun süreli yayini olarak tüm çocuklara ulaşmak için variz.

NASIL YAPARIZ?

Çocukların yaratıcı, eğlenen, sorgulayan, meraklı, heyecanlı, bilimsel duşunebilen ve hayal kurabilen bireyler olmaları için çalışıyoruz. Oęretmenler ve aileler yolu ile çocuklara ulaşıyoruz.

Merhaba

Ohhhh yaz tatili mi dedi biri? Evet çok az kaldı. Tatile derginiz KİPİRTİ ÇOCUK'la girmeye ne dersiniz? Şu an okumakta olduğunuz sekizinci sayımız Mayıs ile Haziran aylarını kapsıyor. Kıpır kıpır içerikler hazırladık. Her sayı yeni bir heyecan bizim için ve inanın sizlerle buluşmayı iple çekiyoruz. “İple çekiyoruz” der demez aklımıza DEYİMLER BULMACASI geldi. Acaba Nalan Ablamız nasıl sorular hazırladı? Sanmayın ki bu bulmacalar sadece sizin için. Biz de çözüyoruz. Bazen biraz zorlansak da birbirimizden yardım alarak bulmaya çalışmak, sözlük karıştırmak keyifli oluyor. Zaten adı üstünde BUL – MA – CA.

Yaz aylarını sevenler lütfen parmak kaldırabilir mi? Hepiniz mi? Biz de, biz de. Önce üstümüzdeki şu kalın giysilerden bir kurtulalım, rahat rahat parklarda bahçelerde koşturalım öyle değil mi? Belki bazılarımız okul tatile girer girmez akrabalarını ziyarete gidecektir ya da ailecek kısa bir tatile. Eğer bu tatil ailecek yapılacaksa 15 Mayıs'taki Dünya Aile Gününü unutmayın. Aile güzeldir. Kan bağınız olmasa bile aile gibi hissettiklerinize sarılabilirsiniz. Mayıs dolu dolu geçen bir ay. Okulda son sınavlar olacak, havalar güzel, dersten sonra parka çıkılacak ama göçmen kuşları karşılamayı unutmayın. 9 – 10 Mayıs günleri Göçmen Kuşlara adanmış. Onları hep birlikte gökyüzünde süzülüşlerini izlemek ne keyiflidir. Yaşamlarını sürdürebilmek için su kaynaklarını takip ederler. Bakın biz de EKOLOJİK KİPİRTİLER köşemizde suların canlanmasını anlatıyoruz. DENEMECE'de bir dere dile geliyor ve başından geçenleri anlatıyor bizlere. Dünyamız çok güzel bir yer. Galakside örneği yok. (En azından şimdilik, elimizdeki bilgilere göre böyle diyoruz.) Biz insanlar ona kötü davranıyor havasını, suyunu, toprağını kirletiyor olsak da içinde hâlâ milyonlarca canlı türü barındırıyor. Buna “Biyolojik Çeşitlilik” diyoruz ve Mayıs ayının önemli günlerinden biri de bu. Bakın tam da denk gelmiş, BİLİM KURDU köşemizde yazarımız Dilge Güney “İribaş'tan Prense” başlığı altında derelerde, göllerde yaşayan kurbağanın hikâyesini araştırdı ve sizler için kaleme aldı.

Bu iki ayda ne kadar önemli gün varmış. İçlerinde bir gün var ki en güzeli olmalı. 1 Haziran Dünya Çocuk Günü. İnsan yaşamının en güzel dönemidir çocukluk. İYİ Kİ ÇOCUĞUZ! Bu arada anne ve babalarımızın yanaklarına küçük birer öpücük kondurmayı da unutmayız değil mi? Eee onların da günleri var ya. Küçük bir hatırlatma yapalım dedik. Unutmayın çok şeye gerek yok sevgimizi gösterelim yeter. Sevgi her şeyin ilacı. Koca adamların çıkardığı savaşların bile.

Kedilerle aranız nasıl? Soru mu bu? Etrafta “mırrrrr mır mırrrrr” diyerek gezen arada ayaklarımıza sürtünen, fırsat bulunca kucağımıza kurulan dostlarımız elbette sevilir. Peki şehirde kedi izleri sürmeye ne dersiniz? O halde KENTİN RENKLERİ köşemize buyurun. Bakın yine KİPİRTİ ÇOCUK hakkında anlatacak ne çok şey var. Oysa giriş sayfasında bize ayrılan yerin sonuna gelmişiz. Ama size bir sır verelim mi? İçindekiler bölümünde kocaman bir liste sizi bekliyor. Dergimizi okurken tamamen serbestsiniz. Lütfen istediğiniz sayfadan başlayın. İsteddiğiniz zaman okuyun. Beğendiğiniz ya da eksik bulduğunuz şeyler olursa bize yazmayı unutmayın. Sosyal medya hesabımızdan mesajla ya da elektronik posta ile bize görüşlerinizi iletirseniz çok ama çok mutlu oluruz.

Not: Arkadaşlar ağaçların bize ihtiyacı var. Yaşadığınız, gittiğiniz, gezdiğiniz yerlerde lütfen bir ağacı sahiplenin ve onu koruyun. Özellikle bugünlerde zeytin ağaçlarını çok ama çok sevin.

Şimdilik hoşça kalın.

Kıpırtı Çocuk

Sevinç Yağan

“Saklambaç oynayalım mı Esen Abla?”

“Oynayalım hadi, kim ebe?”

“Taş, kâğıt, makas! Makas kâğıdı keser. Ebe değilim! Sen ebesin.”

“Başlıyorum saymaya. Biiirrr, ikiiii, üüüç..”

Ah, geliyor işte. Saklambaçta ilk saklanma yeriyim ne de olsa. Son birkaç güne kadar, çok memnundum bu durumdan. Şimdi, koşa koşa bana doğru gelen Ece’yi görünce, korktum doğrusu. “Dikkat et!” dedim hafiften salınarak. Unutmuş gibiydi, geçen akşam kuzenleri Özge ve Arda geldiğinde düştüğümü. Öyle bir çekiştirmişlerdi ki tepelerine inivermiştim. Ahh çok canları acımış olmalı, diye düşünürken kahkahalarla gülmüştü ikizler. Sarmaş dolaş oldular benimle. Temizlik zamanları dışında, kimseyle böyle sarılmazdım oysa. Gülten Hanım sevgiyle kucaklar, banyoya götürürdü beni. Temizlendikten sonra mis gibi kokar, Osman Bey’in omuzlarında tamamlardım geri dönüş yolculuğumu. Oflaya puflaya merdivene çıkar, düğmelerimi tek tek kornişimle buluştururdu. Ben neyse de ev halkının “kalın perde” dediği Salkım’ı asarken, ter basardı adamcağızı.

“Dur dur Ece! Çekiştirme beni daha fazla, düşeceğim yoksa...” dedim ama beni duyan yok.

“...Dokuuuzzz, oon! Önüm arkam, sağım solum sobe, saklanmayan ebe! Neredesin acaba, nereye saklandın? Şimdi bulacağım seni...” Sapsarı elbisesiyle

benim arkamda bir güneş gibi parlayan Ece’yi, her zamanki gibi görmedi oyunun ebesi. Yemek masasının altına eğilip baktı Esen yalancıkdan. “Aaa yokmuş burada!” dedi. Teyzesiyle içtiği kahvenin fincanları kalmıştı masada. Doğrulurken eli çarpınca fark etti. Gülten Hanım çok sever bu fincanları. Sadece üç tane kaldı takımdan geriye. Annesinin hatırası olduğu için bir tek kardeşleri geldiğinde kullanır. Diğer zamanlarda ise Ceviz’e misafirdirler hep. Ceviz kim mi? Bizim odanın müze vitrini. Anısı olan, sergilenmeye değer bulunan küçük şeyleri o korur. Hacı Ded’e’nin tespahi, Pamuk Nine’nin İznik işlemesi el aynası, Ece’nin bebek patikleri ilk bakışta gördüklerim... Bir de çeşit çeşit çerçeveler içinde, mutluluk fotoğrafları.

Hâlâ bulamadı saklı güneşi Esen. Yaprak dolu bir dala konacak serçe gibi yavaşça süzüldü, zeytin yeşili koltuğun yanına. “Buldum seni!” dedi. Ece, minik pullarla işlenmiş çiçeklerimin arasından bir kahkaha gönderdi odaya. Büyük kuzen duymamış gibi yaptı bu gülüşü. Meşe koltuk duymuştu ama neşenin sesini. Hep neşeli sesler duymak isterdi zaten. “Ormanı, hayvan dostlarımı, yağmuru, rüzgârı özledim,” derdi. Geldiği ilk zamanlarda odaya dolan insan seslerinden korkardı. Yaşadığı koruyu yakmıştı çünkü birileri. “Yangından kurtuldum ama insandan kurtulamadım,” diye dertlenirdi. Karşı

duvarda duran kitaplıkla tanışıklıkları olmasa, buraya alışması daha uzun sürecekti sanki.

Ece koltuğun arkasında da yoktu. “Kokunu takip ederek bulabilecek miyim acaba seni?” dedi Esen. Her yeri koklaya koklaya kapıya doğru giderken, kitaplığın yanında durdu birden. “Okuma listene alacağın kitaplardan biri bizde olmalı,” demişti teyzesi sabah sohbet ederken. Onca kitabın arasından gözüne takılmıştı. Demek ki bulunmak isteyen sadece Ece değildi. Unutmuyayım diye elini uzattı, “Kurtlarla Koşan Kadınlar”ı çekti çıkardı diğerlerinin arasından. Kapının bakır kolunu tuttu ve hızlıca çekti “Burnum da hiç iyi koku almıyormuş, bulamadım seni?” dedi. Kıkırtıyı yine duymazlıktan geldi.

Elindeki kitabı, kapının yanındaki konsola bıraktı yavaşça. Bir taraftan da görünmediğini düşünen Ece’nin dansını izledi aynadan. Saçlarını düzelttikten sonra sehpanın etrafını dolandı bir tur. “Burası biraz sıcak mı oldu? Pencereyi açayım hava girsin içeri,” dedi yüksek sesle. Sallandıkça saldıgım lavanta kokusunu içine çeke çeke yanımıza kadar geldi. “Becerikli teyzem benim. Seninki gibi kokan yumuşatıcı hiçbir yerde yok,” dedi kapıdan içeriye giren teyzesine. Ve tam o sırada “Buldum işte seni!” deyip iki eliyle havaya kaldırdı eteklerimi. Ece de altımdan geçip, guguklu saatin hemen aşağısında ebeledi Esen’i.

Ben ellerinden kayarken “O perde senin de oyun arkadaşındı, hiç ayrılmazdın önünden hatırlıyor musun?” diye sordu Gülten Hanım. “Offf teyzeee, hatırlatmasan olmaz sanki...” diye mırıldandı Esen. Beni başının üstüne koyup gelin duvağı yaptığını, buraya geldiği günlerde karşı apartmandaki Ömer’i görmek için arkama saklandığını tebessümle hatırladı.

“Kim kazanmış koşuyu abla?” diyen Ece’nin sesiyle kendine geldi Esen. “Ne koşusu yavrum,” dedi Gülten Hanım kızına. “Esen ablamın okuduğu kitaptaki koşu. Kadınlar kurtlarla koşuyormuş ya. Kim kazanmış onu merak ettim. Kurtlar mı, kadınlar mı?” Gülten Hanım gülererek “Bu öyle bir kitap değil,” diye açıklamaya başlamıştı ki, çalan zil sesiyle kalktı yerinden. Konsolun üzerindeki vazoyu da aldı çıkarken. İçindeki çiçekler solmuştu çoktan. Ne de olsa bugün yeni bir demetle gelirdi Osman Bey eve. Hiç çiçeksiz bırakmaz, Kütahya gezisinden aldıkları seramik vazoyu. Hatta ilk ben görürüm pencereden, ellerinde çiçeklerle eve gelişini. Daha pek çok şey görürüm bu camın ötesinde. Yani ilk ben sobelerim herkesi...

R. Başak
Fındıkçioğlu

ÖZGE GÖKÇEK:

TATLI TATLI YOLA ÇIKTIK, 21 FARKLI DİLDE ADİSEBABA MASALLAR YAZIP, ÇİZDİK.

Bize vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz. Pek çok çocuk sizin masallarınızı izliyor ve pek çok öğretmen derslerinde bunları kullanıyor. Biz de bu süreçle ilgili merak ettiklerimizi sormak istiyoruz. Öncelikle kendinizi tanıtır mısınız?

Merhabalar, ben Özge Gökçek. 1992 yılında İzmir'de doğdum. Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde dört yıllık sanat tarihi eğitimimi tamamladıktan sonra, İtalya Perugia Yabancılar Üniversitesi'nde İtalyanca dil eğitimi aldım. Ardından sinema ve dizi sektöründe senarist olarak çalışmaya başladım. Son üç yıldır ise Adisebaba Çizgi Film şirketinde masal senaryosu yazıyor ve içerik yönetimi yapıyorum.

En büyük merakımız isminiz. Bu ismin nereden geldiğinin hikâyesini anlatır mısınız?

Adisebaba ismi şirketimiz kurucularının en sevdiği tatlının isminden geliyor aslında. Kendileri İzmir'de gençlik yıllarında Adisebaba ismindeki meşhur tatlıyı çok severlermiş ve sık sık bir araya gelip Adisebaba tatlısı yerlermiş. Fonetik olarak Alaaddin'in Sihirli Lambası, Ali Baba ve Kırk Haramiler gibi masalları çağrıştırdığından bu ismi seçmişler

Bu proje nasıl başladı?

Çocuklar için masallar projesi şirketimizin kurucu ortakları tarafından başlatıldı. Her birinin dünyalar tatlısı çocukları var. Başta çocuklar için eğitici ve eğlenceli şarkılar

yapmayı düşünmüşler ve “Sevimli Dostlar Dünyası”nı yaratmışlar. Daha sonra masal içeriğini pedagoglar, yazar ve geniş bir teknik/sanatçı ekiple daha kaliteli bir şekilde yapabileceklerini ön görmüşler. Böylece masal projesini başlatmışlar. İyi ki de başlatmışlar.

Masalların çizgi filme dönüştürülme sürecinde kimler görev alıyor? Arkadaşlarınızı bize tanıtır mısınız?

Kalabalık bir ekibiz. Üretim ve İçerik. Üretim ekibinin hangi masala başlaması gerektiği içerik kısmında belirleniyor. Ben her iki departmanda da görev alıyorum. Önce içerikteki arkadaşlarımla hedef kitemizin beklentisine göre bir masal listesi hazırlıyoruz. Daha sonra bunu tek başıma senaryolaştırıyorum. Biten senaryo çeviri, seslendirme ve storyboard (Storyboard; çizgi filme dönüştürülecek masal sahnelerinin resimli taslağı) sanatçımızın eline aynı anda ulaşıyor. Storyboard hazırlayan kişi

animasyon (Animasyon, birkaç resmin arka arkaya hızlı bir şekilde gösterilmesiyle elde edilen hareketli görüntü) yapacak arkadaşların çalışacakları plan mizansenlerini hazırlıyor. Ardından dört kişilik animasyon ekibine eşit bir şekilde sahneler bölüştürülüyor. Daha sonra bu parçalar kurgu yapan arkadaşımız tarafından birleştirilip yönetmenimizle paylaşılıyor. Yönetmenden büyük değişiklik istekleri gelmezse; müziğe gönderiliyor. Bu şekilde bir masal yaklaşık altı yedi hafta içerisinde tamamlanmış oluyor.

Şimdiye kadar bu şekilde kaç masal hazırladınız?

Ben şirkete girdiğimden bu yana aşağı yukarı yetmiş beş adet yeni masal yayınlandı. Bir de hazırlanıp henüz yayın tarihi gelmediği için yayınlamadıklarımız, ayrıca koleksiyon (collection) denilen birçok farklı masalı bir araya getirerek oluşturduğumuz içeriklerimiz var. Onları da dahil edersek bu sayı yüzün üzerine çıkıyor.

Sadece masal animasyonları mı var? Başka nasıl etkinlikler yapıyorsunuz?

Masal animasyonları dışında; üretim adına çok çeşitli çalışmalar yapıyoruz. Ancak etkinlik olarak soruyorsanız; Beşiktaş Kültür Merkezi tarafından çocuk şarkılarımızdan yola çıkarak bir tiyatro oyunu sahnelendi. Yine kardeş bir anaokulu ve öğrencileri yayınladığımız masalları önceden izliyor ve bize geri bildirimde bulunuyor. Çocuklardan gelen geri bildirimlere göre masaldaki kritik noktalar üzerinde değişiklikler yapabiliyoruz.

Sanırım farklı dillerde de videolar hazırlıyorsunuz. Bunlar hangi dillerde, izleyicileri de çok mu?

Evet hazırlıyoruz. Youtube üzerinde, toplamda yirmi bir farklı dilde yayın yapıyoruz. Urduca'dan tutun da Vietnamca, Endonezyaca, Arapça, Korece, İspanyolca, İngilizce'ye kadar birçok farklı dil var. Bu yirmi bir dil içerisinde o dili konuşan ve anlayabilen hangi ülke varsa bizim masallarımıza ulaşip izleyebiliyor. Örneğin İspanya'da Türkiye'den çok daha fazla izleyicimiz var.

Masallar ülkelere göre farklılık gösteriyor mu?

Hayır, göstermiyor. Masallar zaten doğası gereği her ülkenin, her kültürün özüne hitap edebilen mucizevi eserlerdir. Ancak elbette kimi dillerde Sinderella masalını yayınlıyorken, kimi dillerde Fabl yayınlamayı tercih edebiliyoruz. Bunu da o dili konuşan ülkelerin özel ve resmi günlerini baz alarak yayın tarihlerinde değişiklikler yapabildiğimiz için planlıyoruz.

Beste Öрге
Sağlam

Şiir

UYKULU RÜYA KURABİYESİ

Bir öğleden sonra
Salonda en sevdiğim koltukta...
Kırpıklarım düğümlendi,
Hıncır uyku "Açamazsın," dedi.

"Bir rüya görürsen
İçinde gezersen
İster at, ister arabayla
Uyanınca anlat bana!"

Yumdum gözlerimi
Uyku sözünün eriydi
Ben de tutacaktım sözümü
Düşledim kocaman bir gemiyi.

Ne prenestim ne asker
Savulun kötüler
Bu rüyada kılıcım ruhumdur
Her dalgayı aşar, her güçlüğü yener.

Kestim attım bir halatı
Gerçek denilen yerden
Rüyaların denizinde
Neler yoktu ki neler...

Kitap okuyan papağanlar
Konuşan martılar
Pofuduk ayım kâğıttan gemide
El sallıyor bana, "Rüyadayız korkma!
Batmam!" diye

Mis gibi bir kurabiye kokusu
Burnumun ucunda
Uyanmak istemedim
Bu kokunun hatırına.

Uyku alacağın olsun, dedim
Daha bu rüyada kurabiye yiyecektim
Kırpıklarımın düğümü çözüldü
Rüyam beyaz bir kuş misali
Gökyüzüne süzüldü.

Önce üzüldüm
Sonra sevindim
O tabakta gördüğüm kurabiyeler
Galiba üzümlüydü.

Nurhayat Güngör

AH BİR KEDİ OLSAM

“Komşu komşu huuu!” diye başlayan tekerleme var ya, işte orada kara kedinin arkasına takılıp dağlara nasıl ulaşıyorsak şehirlerde de kedileri takip etmek çok eğlenceli.

Hani o minik burunlar, şaşkın bakışlar ve hepimizi etkisi altına alan mırıltılarıyla kediler, her an karşımıza çıkabilecek bir gizem aslında. Birçok rivayet var onlar hakkında. Masallar, şiirler ve elbette efsaneler. Kara kedilerin bizim onları uğursuz olarak gördüğümüzden haberi olsaydı ne komik olurdu. Kedilerin hayatımıza ne zaman girdiğini pek bilmiyoruz. Belki de mağarada canı sıkılan bir çocuk gel pisipisi demiştir ve olanlar olmuştur.

ORMANIN KRALI ASLANSA ŞEHRİN KRALI DA KEDİDİR

Sizi bilmem ama benim taşlara oyulan resimlerim hiç olmadı hele saray odalarım ama eğer Mısır'da bir kedi değilsen zaten bunlar kimsenin başına kolay kolay gelecek şeyler değil.

Kedilerin Mısır'da evcilleştirildikleri düşünülüyor. Gerçekten evcilleştirildiler mi? Her ne kadar çok sevimli ve sevecen olsalar

da onlar birer avcı. Aynı zamanda da av. O yüzden sezgileri üst seviyede insanların onlara sahip olmak istemeleri hiç şaşırtıcı değil.

Piramitlerin gizemli tarafı hepimizi heyecanlandırıyor ama hiyerogliflerde (karakterleri resim şeklinde kullanan bir sistem) kullanılan kedi figürleri çok daha şaşırtıcı. Genellikle fiziksel olarak büyük ve çok daha tehlikeli hayvanları koruyucu olarak seçen insanlar neden bir kediyi tercih etmişlerdi. Hatta kedi başlı kadın vücutlu bir tanrıları vardı. Tahıllarının en büyük düşmanı olan fareler ve sık sık canlarını sıkan çekirgelerden onları kurtardıkları için olabilir. Belki de sadece o sevimli bakışlarına dayanamamışlardır. Ne dersiniz? Mısırdaki bir kedi öldürmenin çok büyük cezaları varmış. Her evde muhakkak bir kedi bulunmuş, kedilerin onları kötü güçlerden koruduğuna inanırlarmış. Günümüzde bile devam eden kedilerin uğursuz olduğuna inananların aksine koruyucu olduğu düşünüyormuş. Eğer kedileri öldüyse kaşlarını kazıyıp uzayincaya kadar yas tutarlarmış. Mısır'da kedi olmak harika olmalı.

KEDİ AVINDAN KEDİ FESTİVALİNE

Orta Çağ'da Avrupa'da olan kediler için aynı şeyi söylemek pek mümkün değil. Cadı oldukları düşünülen kadınların yardımcıları olarak gördükleri kediler de bu öfkeden nasiplerini almışlar. Özellikle kara kediler. Düşünsenize sırf renginiz yüzünden nefret

edilmek ne zor olmalı. Şeytanla işbirliği yaptıklarını düşündükleri kedilere hiçte iyi davranmamışlar ve neredeyse hiç kedi kalmamış.

Bunun başlarına ne büyük belalar açtığını anladıklarında iş işten geçmiş. Kediler olmayınca sayıları aşırı şekilde artan farelerin taşıdığı ölümcül bir hastalık olan veba, tüm Avrupa'yı sarmış. Kedilere bulaşmamak gerektiğini anlamış olmalılar. Belki de bu sebepten Belçika'da üç yılda bir kedi festivali düzenleniyor. The Cat Parade, ya da geleneksel adıyla Kattenstoet, Belçika'nın Ypres kentinde düzenlenen, kedilere adanmış bir festival. Kedi kostümleri giyip kortej arabaları tasarlıyor. Şehir patilerle doluyor. Kedi severlerin kaçırmak istemeyeceği bir şenlik. Ben sürekli uyuyan tembel bir kedi kostümüyle orada olmayı çok isterdim. Ya sen?

DİLLERE DESTAN GÜZELLERİMİZ

Van, Ankara hatta tekir kedilerimiz bile çok güzeller. Hangimiz sokağa çıktığımızda bir kediyi karşılaşmadık ve onun arkasından gitmedik. Bacaklarımıza sürünen, kucağımıza atlayıp orada uyuya kalan kedileri ise hiç saymıyorum. Cadı olmadıkları kesin ama bizi büyüleyen bir yanları kesinlikle var. İstanbul, Eskişehir ve Van'da kedi müzeleri var. Yolunuz buralara düşerse ziyaret etmeyi unutmayın olur mu?

İSTANBUL'UN SAHİBİ KEDİLER

Turistlerin şehirde dolaşırken ilgisini en çok kediler çekiyormuş. Hatta şehir hayatına uyumları ve mahalle hayatına katılmaları şaşırtıyormuş onları. İstanbul'da her köşe başında uyuyan, güneşlenen ve merakla bir şeyler izleyen kedileri görmek mümkün. Bu fotoğrafçıların iştahını kabartıyor olmalı ki sırf bunun için İstanbul'a gidenler var. İnsanların giremediği yerlere rahatlıkla girebiliyorlar. Hiç kimse onlara bir şey demiyor çünkü müzede, kütüphanede, köprüde onları görmek çok güzel.

Kedilerin bulunduğu mekânı sahiplendiği bu yüzden bizlerin de sahipleri olduklarını sandıkları söyleniyor. Durum böyleyken neden oldukları yere bu kadar yakıştıklarını anlamak hiçte zor değil.

TESCİLLİ GÜZELİMİZ: VAN KEDİSİ

Güzellikleri dillere destan kedimiz Van Kedisi. En belirgin özelliği farklı renkte gözleri ve bembeyaz tüyleri, zamanla farklı ırklarla karışmasından dolayı koruma altına alınmışlar. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde de "Van Kedisi Araştırma ve Uygulama Merkezi" bulunmaktadır. Düşünsenize

kedisiniz ve korunuyorsunuz hatta sizi için üniversitede araştırma bölümü var. Ayrıca, popülasyonu (Belirli bir bölgede yaşayan aynı türe ait bireyler topluluğu) artırmak amacıyla Ankara Orman Çiftliği'nde Van Kedisi Evi projesi hayata geçirilmiş. Van kedisi sahibi olmak isteyenler, Van Kedisi Araştırma Merkeziyle temasa geçebiliyor. Van Kedisi, Van'ın tescilli bir markasıdır. Van Kedisi'nin Van'a ait bir değer olduğu resmi olarak 22.04.2006 tarihinde tescil edilmiştir.

Çok şanslı olduklarını kabul etmek lazım. Üniversite bünyesindeki Van Kedisi Araştırma Merkezi'nde yer alan ve üç yüz elli kedinin yaşadığı Kedi Evi Villası'nın içinde bir havuzun da olduğunu duyunca bana hak vereceksiniz. Kedilerin sudan hoşlanmadığını hepimiz biliyoruz ama Van Kedi'leri bayılıyor

üstelik harika yüzücüler. Kediler hakkında bildiklerimiz hiçbir zaman yetmeyecek sanırım.

YERİMİZ YOK, KAFEMİZ VAR

Kalabalık bir ülke olan Japonya'nın başkenti Tokyo çok daha kalabalık. İnsanların evleri oldukça küçük evcil hayvan bakacak yerleri yok. Bu onları durdurmaya yetmemiş. Kedileri sevebilmek ve bakabilmek için kedi kafeleri açmışlar. İçeri girip "Bir çilekli süt ve iki kedi yavrusu alabilir miyim?" diyebilirsiniz.

Bahsedecek çok fazla şehir var aslında ama bazılarını sen keşfetmelisin. Bulduklarını benimle paylaşmanı çok isterim. Ben de bir kedi sever olarak onların özel bir güce sahip olduklarına inanıyorum. Evimizde onun varlığı bize iyi geliyor. Onlarla ilgili yazılmış birçok kitap var eğer film izlemek istiyorsanız oldukça fazla seçeneğiniz olacaktır. Kedi videolarının en çok izlenen yayınlar olduğunu biliyorsunuzdur.

Tüm canlılar gibi onun da hakları var. Şehirlerin birçoğu onlara kucak açsa da sokak hayvanlarının iyi bir bakıma ihtiyacı var. Kediler her an karşımıza çıkabilecek mucizeler. Dokuz canları var mı bilmiyorum ama kesinlikle çok fazla seveni var.

Ayşe Evrim Genç

Şiir

DENİZ

En sevdiğim şey sulara dalmak
Dalmak çıkmak, dalmak çıkmak
“Hadi kızım yorulmadın mı?
Daldın çıktın, daldın çıktın
Gel artık biraz dinlen”
Olmaz anne, bekle biraz
Ellerim kum, ellerim balık
Biraz daha dalayım
Göbeğim pul, saçlarım uzun
Biraz daha yüzeyim
Ayaklarım kuyruk
Yoksa ben denizkızı mıyım?
“Hadi kızım çık artık
Sırtında yüzgeçlerin çıkacak”
Aaa annem de gördü dönüştüğümü
Biraz daha dalayım
Olurum belki deniz canlısı
Daldım çıktım, daldım çıktım
Şimdi de oldum bir deniz kaplumbağası
Çırtım çırtım ellerimi kollarımı
Gördüm denizdeki çöpleri
Büyüttüm evimi sırtımda taşıdığım
Yükledim bütün hayvanları
Daldım çıktım, daldım çıktım
Götürdüm onları masmavi sulara
Tamam anne işim bitti.
Daldım çıktım, dönüştüm bir çocuğa
Elimde simit selamladım
Bütün canlıları

Özlem Tuncay

TUHAFA APARTMAN

Garip ülkenin Ters şehrinde Fidel ile Mati yine haylazlık peşinde.

Tip tip tip tip tip tip bel

Tip tip tip tip tip tip bel

Sessizce bıyık arar fare Fidel

Piti pati piti pati fırça kuyruklu Mati

Piti pati piti pati sanatçı mırnav Mati

Burası Fark sokağındaki Tuhaflı Apartman. Asla duramayız değişik şeyler yapmadan.

Çatı katından tıkırtılar geliyordu yine birileri koşturuyordu. Fidel ile Mati yakalamaca oynuyordu.

Ufacıklar tefecikler kocaman çatıya yerleşemediler. Beşinci kat çatı, henüz bomboştu hiç kimsecikler yoktu.

Fidel kolajı çok sever, duvarına bir sürü arkadaş çizer. Mati ile pek anlaşmazdı, o yüzden fare dostlar lazımdı. Onu en çok anlayan da dördüncü katta oturan Dali arkadaşındı.

Mati tam bir ressam. Fırça kuyruğuyla hayaller yaratan. Fazla boyası yoktu. Kırmızı, sarı, maviyle yetinmek çok zordu. Komşusu Mondiden ödünç alıyordu.

İki numarada bizim ahtapot Kusa. Afacanlar onu çok sever, çöpündekilerle kendilerine ziyafet çeker. Birinci katta bizi en iyi anlayan dostumuz Çarli. Hiç konuşmaz bizim gibi. Kalbiyle dinler gözleriyle anlaşır. Kapısının önünde hep bir baston asılır.

Sallanan Dali'nin günü. Fidel sağda, Mati solda, bekliyorlar pusuda. Erimiş kaşarları, ilk önce kim kaparsa. Çöp çıktı dışarıya Mati atıldı bir anda.

Poşet ortadan patladı, bıyıklar ok gibi fırladı. Fidel bıyıkların peşindeydi. Hepsini tek tek topladı, kuyruğuna doladı. Kaşarlar bitti! Peki ne yiyecekti? Zıpladı birden, alt kata indi hemen. Mondi hala uyanmamış, çöpü dışarı çıkarmamış.

Aç kaldı bizim farecik, karnını doyursaydı hemencecik. Mati Fidel'e dayanamadı. Sakladığı yerden erimiş kaşarı çıkardı. Karnını doyurdu farenin. Şimdi sanat zamanı, haydi eve gidelim.

Mati kutuları çıkardı en sevdiği kuyruğunu boyalara daldırdı. Kırmızı, sarı, mavi hepsi karelerin içindeydi. Birine de Mondi'yi çizdi. Onu çok sevdiğinden, siyah çerçevenin içine aldı hemen.

Salı sonrası günün ilk ışıkları, Fidel'in gözlerini kamaştırdı. Duvardaki delikten geliyordu yemek kokuları.

"Kusamaa!" diye fısıldadı, kediciğe duyurmadan deliğin içinden fırladı.

Tip tip tip tip tip tip bel

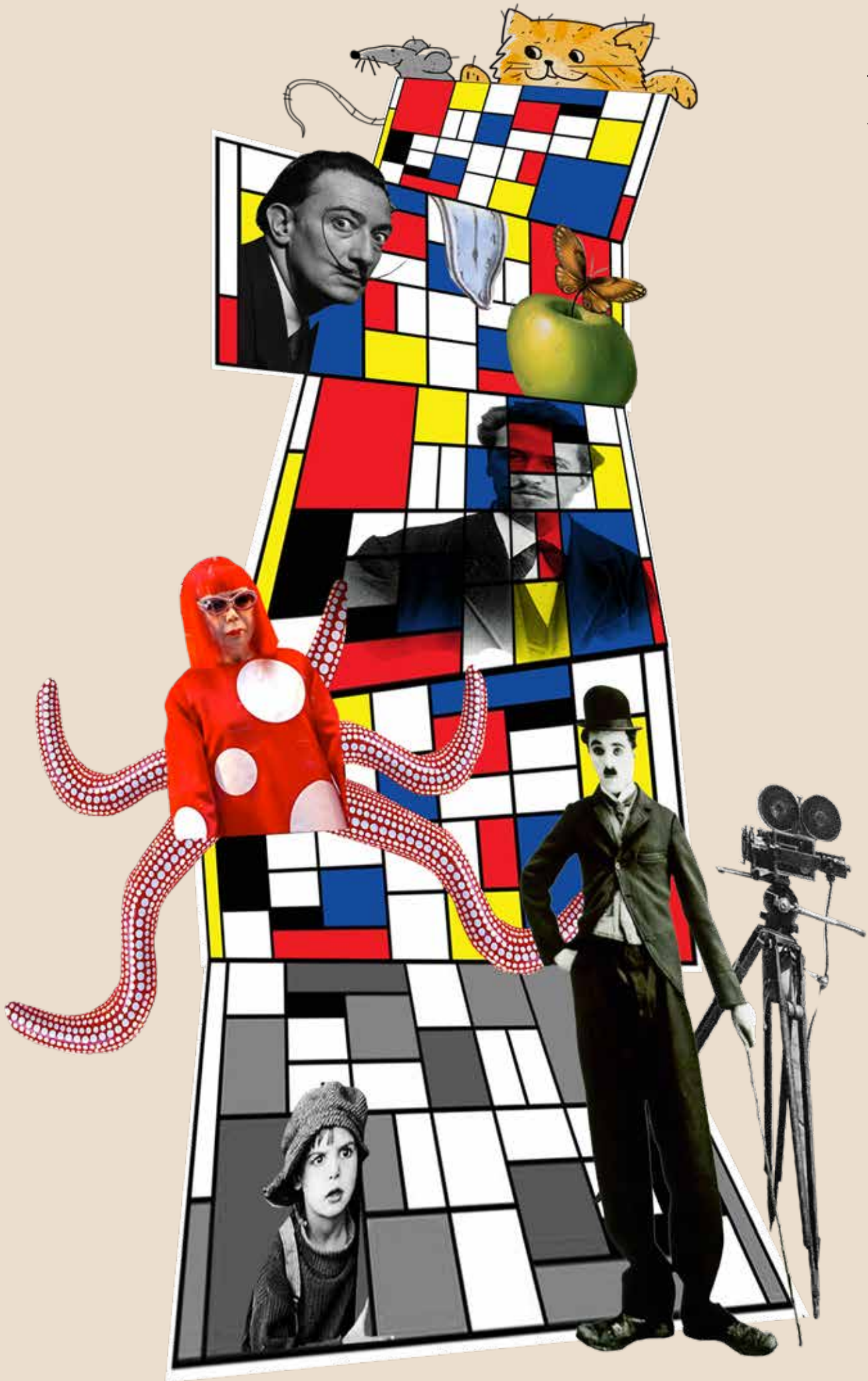
Tip tip tip tip tip tip bel

Geldim ızgara puantiyelerrr!

Kusama yine müthiş halkaları tek tek balkabağına dizmiş. Bir ısırık aldım kenarından hayallere daldım o an. Kabak, ahtapot, vantuz üzerine ekle biraz tuz. Kusama davet etti evine. Her yer bembeyazdı o da ne?

"Gelen çocuklar için her gün duvarları silerim. Üfleyerek patlattıkları renkli baloncukları izlerim. Puantiyeleri seyreder çocukluğuma dönerim." Hayran kaldım Kusama'ya izledim doya doya. Artık gitme vaktimdi, yoksa Mati merak ederdi.

Kusama biraz ızgara verdi, kediye götürmemi istedi. Doladım kuyruğuma yine aynı delikten çatıya.

Mati uyuyordu hâlâ, ızgarayı koydum yanına. Bıyıkları oynamaya başladı, yemeğin kokusunu almıştı.

Ben koyuldum duvarıma, fare arkadaşlarımı yapıştırmaya. Annem babam kardeşlerim, hepsini çok özledim. Sarıldılar birbirlerine, sevgileri büyüdü yine. En son bıyıkları yapıştırdım yerlerine. Resmim bitmişti, bıyıklarla kuyruklar yer değiştirmişti.

Bugün en perişan günümüz, Mondı kutuları atar, boyalar merdivenleri yıkar. Sarı, mavi, kırmızı, bu bize yapılır mıydı? Sarı fare, mavi kedi, şimdi yıkanma vaktiydi.

Merdivenlerden indik. Çarlı'nın evine girdik. Bizi görünce şaşırıp, gözleri kocaman açıldı. Fidel vikk! Mati mırr mırr! Çarlı düşünür taşınır, birden parmağını kaldırır. Ne yapacağını bulmuştu. Önümüze getirdi iki renkli kutu. Biri beyaz, biri siyah, boyadı ikimizi eyvah! Her yer siyah beyaz, hiç renk yok mu burada biraz? Çarlı şapkasını çıkardı, göstermeye başladı. Anlattıkça bir anda, renkler ortaya çıkmıştı. Parlak ışıklar, tavanda dolaşmaya başladılar. Yukarıya baktıkça, odada bir resim oldular. Denizin şırıltısı, ormanın mis kokusu, rüzgârın esintisi, hepsi bizimle birlikteydi. Çatıya dönmeyi kim isterdi?

Perşembenin ertesi, bu bağırış kimin sesi? Komşular çıkmış kapıya, konuşuyorlar bağıra bağıra.

Anneleri gelecekmış, onlara çeki düzen verecekmış. Eğer işler yolundaysa, söylenmeden gidecekmış.

Dalı baktı merdivene, kestiği bıyıkları her yerde.

Çarlı ne yapsın? Elleri havada, omuzlarını kaldırsın.

Mondi de boyalara bakıp, hayallere dalsın.

Kusama temizlikte birinci, hemen evden getirdi bir sürü silgi.

Silgeçleri açtılar hemen işe koyuldular. Anneleri gelmeden, temizlik bitmeliydi hemen.

Fidel ile Mati olanları görmüştü. El ele verip, onlar da her yeri süpürdü. Merdivenler mis gibi. Erimiş kaşar kokar, tüm apartmanın içi.

Bugün pazarın tersi, haftanın en önemli günü idi. Hele bir çöp bulsunlar, çocukları doğru yanlarına alırlar. Hepsi tek tek geldi, onları kontrol etti. Her şey yerli yerindeydi. Sorun çıkmadan, bir gün daha geçmişti.

Kusama, Çarlı, Mondı ve Dalı teşekkür için çatı katına gitti. Kapıyı açtı Mati.

Komşular bakakaldı. Duvarlarda dostluk vardı. Hepsi sessiz kaldılar, birbirlerine baktılar.

Sırada yemek vakti, en hünerli bizim Dalı. Nar gibi kızartır, eriyen peynirleri.

Mondi üçgen kutuyu açtı, içinden kare pizza çıktı. Dilimlerini, siyah zeytinle tek tek ayırmıştı.

Ahtapot Kusama ne getirdi acaba? Vantuzlu balkabağı, ahtapot fırında.

Çarlı şapkasını çıkardı, eline bastonunu aldı. Göstermeye başladı. Onu kimse duymadı ama herkes anladı.

Bundan sonra apartmanda, herkesin bir görevi vardı.

Geldi yine bir pazarın tersi.

Dalı çöpünü çıkardı, Fidel için bıyıklarını ayırdı.

Mondi çöpünü çıkardı, altı farklı kutuda, artık ara renkler de vardı.

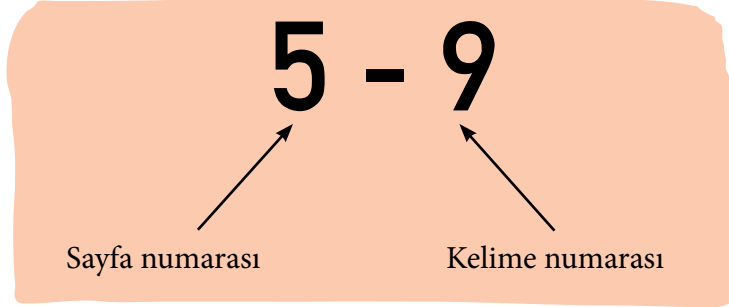
Kusama çöpünü koydu tavaya, ahtapot fırında. Üzerinde bir not; Fidel ile Mati, çok iyi bir dost.

Çarlı çöpünü çöpe attı, herkese şapka çıkardı.

Tuhaf Apartman'ın tuhaf sakinleri, artık hiç ayrılmayacaktı.

Kitap sayfalarındaki şifreler

Kodlanmış şifreyi çözmeye hazır mısın? Şifre kütüphanende ki bir kitabın sayfalarında saklı. Onu bulmak için en az elli sayfalık bir kitap seç. Aşağıdaki sayı gruplarındaki ilk sayı sayfa numarasını ikinci sayı ise o sayfadaki kelimenin sayısını gösteriyor.

Aşağıdaki kodları, seçtiğiniz bir kitaptan çözümleyip o kelimelerle anlamlı bir cümle kurmayı deneyin. Boş sayfaya denk gelerseniz bir sonraki sayfaya geçebilirsiniz.

7 - 9   12 - 5   18 - 3   24 - 8   34 - 7

.....

.....

9 - 4   26 - 9   33 - 6   35 - 8   42 - 5

.....

.....

8 - 6   14 - 5   20 - 2   26 - 3   32 - 9

.....

.....

10 - 5   19 - 7   25 - 8   29 - 3   36 - 7

.....

.....

Sen Bir Ağaç Olsan

Dilek Yılmaz

"KIŞ BİTTİ BAHAR GELDİ" BUNU
KİM Mİ SÖYLEYDİ? BAHARIN
MÜJDECİSİ ERGUVAN AĞACIM

Çok çalıştığım günlerde sabah erkenden evden çıkar akşam hava karardıktan sonra geri dönerdim. Boş zamanlarımda dinlenmek için yaptığım tek şey yatağında ayaklarımı uzatıp televizyon izlemek olurdu. Sonra da yorgunluktan uyuyakalırdım. Ben böyle koşturup dururken mevsimler değişti ve yıllar geçip gitti. Bir hafta sonuydu. Korkunç sıkıcı kış günleri geride kalmış, güneş güzel yüzünü bize göstermeye karar vermişti. Sanki beni dışarıya çıkmaya davet ediyordu. "Gel bak doğa ne kadar güzel, bırak artık şu gereksiz şeyleri," der gibiydi.

İnsanlar sabahçı ya da akşamcı diye bana göre ikiye ayrılıyor. Ben sabah insanıyım, hep erken kalkarım. Evdekiler uykudayken güneşin davetine uymuş ve sahilde uzun bir yürüyüşe çıkmıştım. Hava ne kadar da güzeldi. O güne kadar fark etmediğim birçok şeyi gördüm, keşfettim. Bunlardan biri de boğazın kıyısında, korulukların arasında ne pembe ne mor ne de eflatun diyebileceğim kendine özel rengiyle çiçeklenmiş erguvan ağacıydı.

İşte bu güzel ağaca merakım böyle başlamıştı. Erguvan hakkında birçok efsane anlatılır. Bu efsanelerde Hz. İsa'ya ihanet eden arkadaşı, mitolojik kahraman olan yılan kadın Şahmeran, Çatalca'da yaşayan güzeller güzeli Prenses Haniçe'nin adı geçer. Bu güzel ağacın çiçekleriyle süslenen her şehirde ayrı bir efsane anlatılmış gibidir. Buradan yola çıkarak başka bir soruyu da düşünebiliriz belki: Efsaneler nasıl ortaya çıkar? Aklımızın bir köşesinde dursun bakalım. Biz erguvan ağacına biraz daha yakından bakalım...

Güneşi görünce çiçeklendiği için erguvana ışık ağacı da deniliyor. Gönül ister ki o kendine has rengiyle açtığı çiçekler tüm yaz boyunca kalsın. Ancak maalesef öyle olmuyor. Nisan ayının sonu Mayıs ayının başlangıcında sadece birkaç haftalığına çiçeklerini bize gösteriyor. Bir sonraki yıl yeniden açmak üzere uykuya dalıyor. Neden mi? Ben bunun cevabını kendimce şöyle veriyorum. Görevini yerine getiriyor. "Bahar geldi insanoğlu. Kışın miskinliğini üstünden at ve uyan!" diyor.

O bahar günü dışarı çıktığımda karşıma çıkan ağaca BENİM ERGUVANIM diyorum. Siz, bahar günlerinde bu yazımı okurken, o çiçeklerini açmış olacak. Ben de onun o güzel çiçekli halini selamlamak bahanesiyle her sabah

Kızkulesi karşısında bir Erguvan Ağacını temsil eden tablo.

yürüyüş yapacağım. Önünden geçeceğim. Ona sizden bahsedeceğim ve dergimizden. Yazımda onu anlattığımı söyleyeceğim. Dergimizi okuyan çocukların, bahar geldiğinde ağaçların arasından erguvanı artık tanıyacağını anlatacağım. Mutlu olacağından eminim.

Kızkulesi karşısında bir erguvan ağacını temsil eden tablo. Simurg Sanatevi Sitesinden alındı.

İstanbul, Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedilmeden önce biliyorsunuz buralarda Bizanslılar yaşardı. Onlara Doğu Romalılar da denirdi. Halk imparator tarafından yönetilirdi. İmparator ailesi için erguvan ağacının ayrı bir yeri varmış. Sarayın her yerini bu çiçeklerin rengiyle süslerlermiş. Zamanla bu renk saltanatlarının simgesi olmuş.

Erguvan ağacı sadece İstanbul'u değil, Bursa'yı ve İzmir'i de çok sever. Ülkemizde Marmara ve Ege Bölgesi'ndeki iklim koşulları onun yaşamını sürdürmesi için elverişlidir.

Erguvan ağacıyla aramda böyle özel bir bağ kurulunca, baharı ve yazı müjdeleyen diğer çiçekli ağaçları da takip eder oldum. Mesela erguvan kokusuzdur ama mor salkım mis gibi

kokar mimoza da öyle. Onları da uzun uzun anlatmak isterdim ama şimdilik bana ayrılan bölümün sonuna geldim. Sonraki yazılarımda onlardan da size bahsederim.

Not:

Gitmeden düşündüm de karar veremedim. O kadar kısa zamanda çiçeklerinden vazgeçiyor ki bir ağaç olsam erguvan olur muydum emin değilim. Peki, SEN BİR AĞAÇ OLSAN baharın müjdecisi erguvan olmak ister miydin?

Gizem E.D. Dündar

KARANLIKLA OYNAYAN ÇOCUK

Herkes karanlıktan korkuyordu. O ise yalnız kalmaktan... Geceleri, kendisini en kalabalık hissettiği zamanlardı. Korkmak ne kelime, karanlık olsun diye ipe çekerdi. Herkes uyurdu ve gökyüzüyle o kalırdı baş başa. Bir sürü yıldıza, bir karahindibaya üfler gibi üflerdi. Başlardı hayaller o zaman onunla oyun oynamaya.

Yalnız kalamamak bazen başına açılmış bir belaydı. Saklambaç oynarken saklanamazdı, çanak çömlek hep patlardı. Yerden yüksek, ebelemece, körebe gibi oyunları rahat rahat oynayabiliyordu neyse ki. En büyük hayallerinden biri arkadaşlarıyla saklambaç oynamaktı.

Uyandığında hissetmişti, bugün farklı bir gündü. Evet, her gün birbirinden farklıydı ama bugün farkfarklı! Hissediyordu, saklambaç oynayacaktı... Çatalını batırmak istediği zeytinin tabağın en altına saklanmaya çalışmasından belliydi. Hep penceresine konan hayal kuşunu sabah uyandığında görememesine ne demeli peki? Bugün o da ondan saklanmıştı. Sıra ondaydı.

Tüm bunları düşünürken çorabının eşinin ondan saklandığını gördü. İşte şimdi iyice ikna olmuştu. Çok çok çok heyecanlandı! Bugün o da saklanacaktı! Bunu yapabilirse saklanan her şeyin ortaya çıkıp onu kucağına alacağına emindi. Bu, zeytin için belki biraz zor olabilirdi. Emindi, tabaktaki diğer zeytinler zeytin arkadaşlarına yardım ederdi.

Geriye bir tek dışarı çıkıp arkadaşlarını bulmak kalmıştı. Onlara büyük haberi verecekti: Bugün çanak çömlek patlamayacaktı!

İlk duyduklarında şaşırdılar ama kısa sürdü şaşkınlıkları. O istediği bir şey için elinden geleni yapar, zamanı da arkasına alırdı. Çok güçlüydü. Karanlıktan bile korkmuyordu, tanıdıkları daha cesur bir çocuk yoktu. Tabii gökyüzünün olmadığı bir karanlık hakkında hiç konuşmamışlardı. Bundan kesinlikle korkardı.

Saklambaç oynamaya başladılar. İlk ebe olan oydu. Herkesi tek tek bulduktan sonra ilk sobelediği kişi başlamıştı saymaya. Şimdi o da saklanacaktı, tek başına... Bu kararı almak daha kolay gelmişti sanki yapmaktan. Şu an tir tir titremesi normal miydi?

Birden bir arkadaşı "Acil durum! Lütfen oyun dursun, eve gitmem lazım," dedi. Hiçbiri anlam veremedi, yine de beklediler gelmesini. Arkadaşı bir şey tutarak koşar adımlarla yanlarına geldi. Bir anda ellerindeki herkeşe dağıtmıştı. "Bunları odamın duvarından çıkardım. Düşündüm de neden gece saklambacı oynamıyoruz? Hadi bu yıldızları sokağımızın her yerine yapıştıralım," dedi. Arkadaşları anlamadılar önce. O da anlamamıştı arkadaşını. Yine de bu fikri eğlenceli buldukları için dağıttılar her yere.

Sonra herkes yerini aldı, tekrar başladı oyun. Yıldızlımbaç...

Herkes saklanmıştı ve evet o da yerini almıştı. Az sonra koşuşmaya başladı, ebeden önce gidip sobelemek için. İşte o zaman anladı. Arkadaşları da o zaman anladılar. Gece saklambacını... Yıldızları getiren arkadaşına gülümseyerek baktı. İyi ki ondan saklanamamıştı...

Filiz Gündoğan

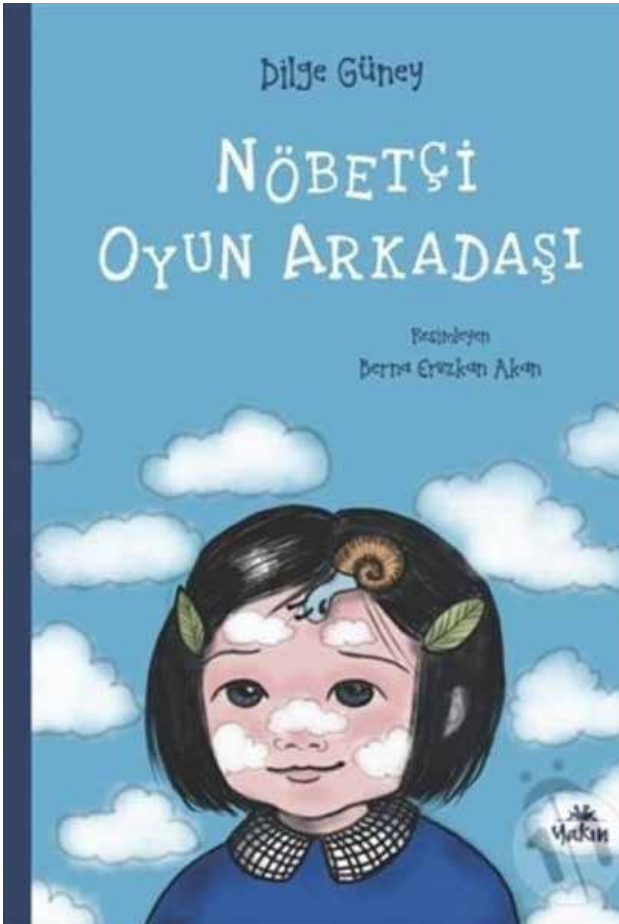
NÖBETÇİ OYUN ARKADAŞI

YAZAN: DİLGE GÜNEY

RESİMLEYEN: BERNA ERÖZKAN AKAN

TÜR: ÖYKÜ

YAKIN YAYINLARI, 2020, 63 SAYFA

EN GÜZEL GÜNLER BAZEN EN ZOR ZAMANLARDAN SONRA GELİR.

Kim istemez ki özel bir arkadaşı olsun? Oyunlar oynayabildiğiniz, sırlarınızı paylaşabildiğiniz, eğlenip kahkaha atabildiğiniz bir arkadaşınızla günlerimiz şüphesiz güzel geçer. Peki ya hiç özel bir arkadaşınız yoksa? Mızıkçı olmasanız da, kimseyi ispiyonlamasanız da, kimsenin canını yakmasanız da oyuna alınmamak ne hissettirir insana? Diyelim okuldasınız, teneffüs saatinde bahçeye çıktınız. Kimse oyuna almıyor sizi. Herkes oynarken, sizin oynayamamanız nasıl geliyor kulağa? Sevilmediğinizi düşünebilirsiniz. Belki de kötü rüyalar görmeye başlıyorsunuz. Öykümüzün kahramanı İdil'in sınıfta oyun oynayabileceği bir tanecik bile arkadaşı olmadığı için çok mutsuz. Ama size iyi bir haberim var arkadaşlar. Bu mutsuzluk çok uzun sürmüyor. Çünkü İdil okulun arka bahçesinde yalnız

kaldığı bir gün mavi bir çocukla karşılaşır. Bu karşılaşmanın gizemini çözmeniz için “Nöbetçi Oyun Arkadaşı” kitabı sizinle buluşmayı bekliyor.

KARANLIĞIN YOLU

YAZAN: TUFAN ÇAPAR

TÜR: ROMAN

YAKIN YAYINLARI, 2019, 92 SAYFA

CEVAPLARI ARAMAKTAN DAHA ÖNEMLİ BİR ŞEY VARDI, SORULMAMIŞ SORULARI ARAMAK...

İnsanlarla ejderhalar arasındaki savaş sırasında inşa edilmiş bir kente davetlisiniz arkadaşlar. Annesi ile babası kaçırılan iki kardeş bu bilinmez diyara gitmek zorundalar. İki kardeş alev taşının açtığı boşluktan yola düşüyor. Üstelik bu gizli topraklarda “Karanlığın Yolu” adlı geçitten geçmeleri gerekiyor.

Hayatının büyük kısmını zindanlarda geçiren büyücü İliz onlara rehberlik yapacak. Peki Zeynep ile Tuna, İliz'e ne derece güvenebilir? Yoksa büyücü de onları mı kaçıracak? Bu iki kardeş anne ve babasını nasıl kurtaracak? Hiç bilmedikleri bir diyarda iki çocuk olarak yapabilecekleri bir şeyler olacak mıydı? Akıl almaz olaylar, sarsıcı sırlarla dolu bir macera sizi bekliyor.

CİK

YAZAN: JOKE VAN LEEUWEN

ÇEVİREN: HASAN TÜRKSEL

TÜR: ROMAN

ÇINAR YAYINLARI, 2021, 173 SAYFA

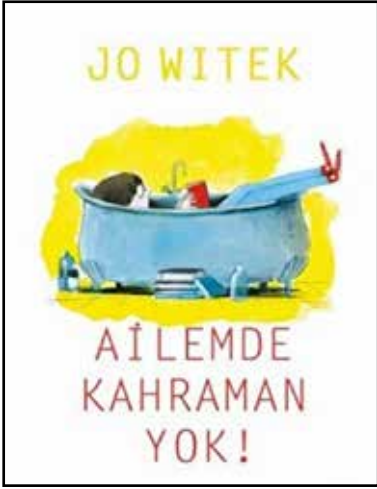
BELKİ DE DÜNYA YAŞAYAN MUCİZELERİN SONU GELMEDİĞİ İÇİN DÖNÜYORDU...

Bu tarz kitaplara bayılıyorum arkadaşlar. İçinde: Alışmak, bağlanmak, sahiplenmek, özgür olmak, vedalaşmak, aile olmak, akrabalık, dayanışma gibi pek çok kavramlar üzerinde düşünüp tartışabiliyorsunuz. Ayrıca alışık olmadığımız bir tarzla yazılmış.

Romandaki her karakterden kendinizden bir parça bulmanız mümkün. Bu kitabı okuduktan sonra aklıma takılan sorular şunlar:

- Uçmak kuşların yaşamının bir parçası mıdır? Yoksa kuşları kuş yapan en büyük özelliği midir?
- Alışmak ile bağlanmak arasında nasıl bir ilişki vardır?
- Alıştıkça mı bağlanıyoruz? Bağlandığımızda mı alışıyoruz?
- Vedalaşmak her iki taraf için de aynı zorlukta mıdır her zaman?

Aklıma daha pek çok soru takıldı ama hepsini söylemeyeceğim size. Kitabı okuduktan sonra aklınıza takılan soruları bizimle paylaşmak isterseniz kipirticocuk@gmail.com adresine gönderebilirsiniz.

AİLEMDE KAHRAMAN YOK

YAZAN: JO WITEK

ÇEVİREN: DENİZ ERKARADAĞ

RESİMLEYEN: OLİVER TALLEC

TÜR: ROMAN

UYURGEZER YAYINLARI, 2021, 124 SAYFA

KAHRAMAN KİME GÖRE NEYE GÖRE? BİRİNİN KAHRAMAN OLDUĞUNU KİM BELİRLİYOR?

“Mo’nun kafası bu aralar çok karışık. Çünkü bir gün arkadaşının evinde, aile kahramanlarının fotoğraflarıyla dolu bir duvarla karşılaştı. Hepsi önemli işler yapmış insanlardı. O günden sonra Mo’yu bir merak aldı. Aile geçmişinde bir kahraman olup olmadığını araştırmaya başladı. Mo ne kadar araştırma

yaparsa yapsın ailesinde dahice işler yapan kişiler bulamıyordu. Bu durum ona kendini kötü hissettiriyordu. Mo’nun annesiyle arasında geçen tartışmadan sonra kafası daha çok karışmaya başladı: Kahramanlık konusunda ne düşünmeli? Kahraman olmak için muhteşem şeyler yapmak gerekli mi? Kahramanlık kime göre, neye göre, kim karar veriyor birinin kahraman olduğuna? Sevdiğin insan için fedakarlık yapmak kahramanlık olabilir mi? Bir işte usta olan kahraman mıdır sizce? Güçlü olan değil de zorlukla mücadele eden kahramanlık unvanını hak eder mi? Nasıl sizinde kafanız karıştı mı arkadaşlar? O halde siz de Mo gibi ailenizde kahraman var mı? diye bir yolculuğa çıkabilirsiniz. Bu yolculukta ailenizde tanışacağınız kahramanları anlatan yazılarınızı kipirticocuk@gmail.com adresine gönderebilirsiniz.

AGATHA CHRISTIE

YAZAN: HANDAN GÖKÇEK

TÜR: ROMAN

YAKIN YAYINLARI, 2019, 175 SAYFA

“HEPİMİZ AYNI OLSAYDIK, DÜNYA MUHAKKAK Kİ ÇOK SEVİMSİZ BİR YER OLURDU.”

Handan Gökçek’in biyografik kitabı, dünyaca ünlü polisiye romanları yazarı Agatha Christie’nin hayatını anlatıyor sevgili çocuklar. Bir hanımefendi ağaca çıkmamalı... Bir hanımefendi pijamalarıyla salona girmemeli, bir hanımefendi iyi derecede dikiş bilmeli... Bir hanımefendi sağda solda zıplamamalı... Agatha’nın annesi kızının eğitimi için bunları düşünüyordu. Ama Agatha; Katran ağacına çıkıp yapışkan toplayan, kendi kendine

okumayı öğrenen, defterine gizli gizli öyküler yazan, başına buyruk bir çocuktur. Peki bu çocuk, dünyaca ünlü polisiye romanlar yazmayı nasıl başardı dersiniz? Onu saatlerce bıkip usanmadan parmakları acıyana kadar yazmaya iten şey neydi? Kararlı olması mı? Karşılaştığı güçlükler karşısında yılmaması mı? Hayatı boyunca köpekleri çok sevmiş ve hep köpeği olmasını istemiş bu yazarın hayatını yakından tanımak istiyorsanız hadi durmayın alın elinize kitabı.

Elif Çelebi

Şiir

KI
PIR
TI

AMA HANI ÇOCUKTUM

Sapsarı denizler gördüm
Sevindim
İçine girince
Rüzgârla salındı saçlarım
Başaklar dansıma eşlik etti
Gülüşüm güneş oldu
Çocuğum...
Elbette düşünürüm
Arkamdan, hadi dedi babam
Al şu orağı
Buğday biçilecek, ekmek yapılacak...
Ama baba...
Hani okula gidecektim?

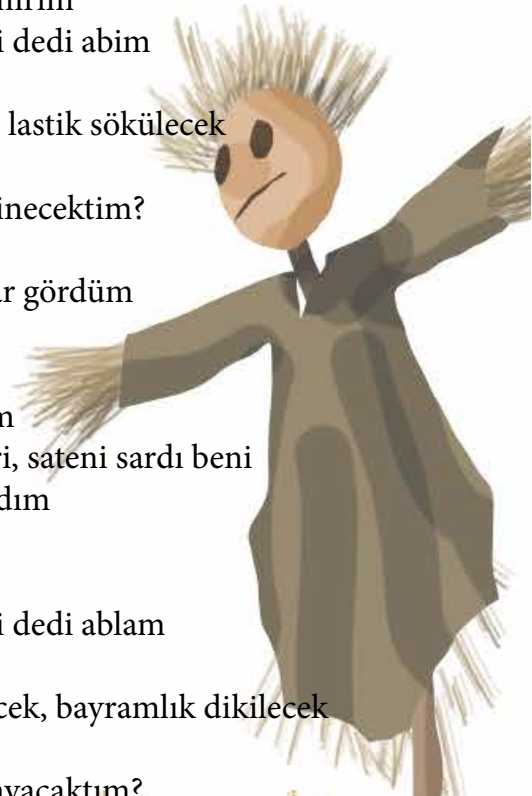
Yemyeşil ovalar gördüm
Neşelendim
Yanına varınca
Duramayıp koştum
Limonlar gülüşüme damladı
Güneş portakal oldu
Çocuğum...
Elbette zıplarım
Arkamdan, hadi dedi annem
Al şu sepeti
Meyveler toplanacak, pazarda satılacak
Ama anne...
Hani büyümemiştim?

Pırıltili sokaklar gördüm
Heyecanlandım
Seslerini duyunca
Çarklara karıştı aklım
Tornavidalar benimle konuştu
Güneş gözlerimi kısılandı
Çocuğum...

Elbette meraklanırım
Arkamdan, hadi dedi abim
Al şu anahtarı
Araba kalkacak, lastik sökülecek
Ama abi...
Hani bisiklete binecektim?

Bembeyaz dağlar gördüm
Üşüdüm
Elimi uzatınca
Sıcacık oldu içim
Kadifesi, kaşmiri, sateni sardı beni
Güneş olup yandım
Çocuğum...
Elbette severim
Arkamdan, hadi dedi ablam
Al şu makası
Kumaşlar biçilecek, bayramlık dikilecek
Ama abla...
Hani şeker toplayacaktım?

Rengârenk hayaller gördüm
Umutlandım
Rüyamı yakalayınca
Bulutlara uzandım
Şarkılar yağdırdım yeryüzüne
Güneş kuşağını giydi
Çocuğum...
Elbette haklıyım
Arkamdan, hadi dedi kuşlar
Al şu kanatları
Oyunlar oynanacak, kitaplar okunacak
Ama kuşlar...
Hani arkadaşlarımı çağıracaktım?

Ceyda Yücekal

ORMANIN GÖÇÜ

Her sabah olduğu gibi sincaplar yuvalarındaydılar
Bu mevsim biraz erken uyandılar.
Buz gibi havada kalmış sular gibi takırdadılar
Etrafa baktılar, kar yoktu ama hava soğuktu.
Şaşkın ile Kaçkın iki sincap yavrusuydu
Biri kahverengi biri kurşuni, ormanın sevimli maskotuydu.
Kuzey Ormanları'nın içindeydi evleri
Ağaçların arasında insanlardan uzaktaydı kendileri.
Kuşlar, geyikler ve sarmaşıklar arasında mutlulardı
Kara kışı, serin baharı, narin yazı ve rengârenk sonbaharı yaşarlardı.
Yatmışlardı kış uykusuna rengârenk yaprakların arasında
Bir kış günü aniden gelen seslerle kesildi uykuları.
O gün ormanın tüm sesleri değişti
Makineler, dozerler ve bir sürü insan ortalığa çıkıverdi.
Bağrıış çağrışı başladı, ormanın içinde mini evler yapıldı,
Sonra meşe ağaçları kesildi, dereler kapatıldı.
Hepsi; geyikleri, tilkileri ve daha birçok hayvanı evlerinden kaçırdı.
Ormanın gölleri ve akarsuları saklandı, yerin renkleri değişti.
Hayvanlar bağırdı, çağırdı, öttü, vızıldadı ama sonuç çıkmadı.
Ormanın içinde olanları, diğer insanlar ve bazı hayvanlar umursamadı.
Ormanın esas sahipleri; hayvanlar, ağaçlar ve sular gidiverdi.
Şaşkın ile Kaçkın'ın yuvası kaldı, onlar insanlara alıştı.
Bahçeden tohum toplamayı, ağaçtan meyve koparmayı sincaplar iyi bilirdi.
Yeni gelen insanlar da onları çok sevdi, sürekli besledi.
Fındık, fıstık ve ceviz atıp bahçelere gelmesini teşvik etti.
Ama hayvan dostları onları uyardı,
“Orman göçüyor! Gelin bizimle; havası suyu değişir buranın
Kalamazsınız şehirde, siz orman sincabısınız
Yapamazsınız bu muhitte,” dediler.
“Karnımız tok, sırtımız pek...
Evet, eski ormanı ve arkadaşlarımızı özlüyoruz.
Ama mutluyuz biz insanlarla; hayat eskisi kadar zor değil sincaplara
Kalıp deneyeceğiz şansımızı bu taşınanlarla,” dedi Şaşkın ile Kaçkın.
Ala Geyik “Hata yapıyorsunuz,” dedi
“Atlayın sırtıma götürüyüm sizi uzaklara...”
“Benim için çok riskli, kalamam artık buralarda!”
Sincaplar “Sen bizi bekleme Alaca, kalacağız burada...
Şansımızı deneyeceğiz insanlarla...”
“Siz bilirsiniz, kalın sağlıklıyla meşe ağacında
Dolunay rehberim, kalamam artık daha fazla

Hatırlayın ki hem eski hem de yeni ormanda
Her zaman yer var Şaşkın ve Kaçkın'a..."
Dedi ve parlayan bir gecede diğerleriyle ayrıldı Alaca.
Ormanının diplerine önceden bilmedikleri yerlere gittiler uzaklara
Kurtlar, tilkiler, ayılar ve puhular izledi geyikleri
Şaşkın ve Kaçkın üzülse de vermişlerdi kararı kendileri.
Olmayan kış ve yağmayan bir karla geçti o mevsim
İnsanlar baktı onlara; çağırdı, sevdi ve ilgilendi.
Bol bol kuruyemiş yediler, açılan yerlere meşe tohumlarını ektiler.
Uykusuz ve yorgun günleri geçti bir çırpıda.
Çok yağmurlu bir ilkbahar ve kavurucu yazla devrildi günler,
Ağaçlar eskisi gibi yoktu artık, tutamadı orman suları...
Önce yağın yağmurlar gitti ağaçların köklerine
Kalan damlalar kavuştu toprakları alıp denize...
Sonbaharın renkleri yetişemedi kendi dönemlerine
Ilık bahar bitmiyordu bir türlü, hava yeterince soğumuyor
Kış gelemiyordu ormana, denize, göllere...
Hayvanlar huzursuz, bitkiler mutsuzdu.
Şaşkın ile Kaçkın bitmeyen yazı sevmişti ama
Zayıf kalmıştı bünyeleri, uyumak istiyordu bedenleri
Göçmen kuşlar da şaşırılmış kalmıştı eksik ormanda
Konuşunca onlarla, öğrendiler gerçeği sonunda
Tüm dünyada durum benzerdi, kış giderek daha az geliyor
Kar ve buz tutmuyordu her yeri eskisi gibi
Artık çok yağmurlu baharlar ve susuz yazların dönemiydi.
Uykusuz bitkiler ve hayvanlar şaşkındı.
Şaşkın ile Kaçkın merak etmişti diğerlerini
"Peki ya yeni orman; Alaca ve diğerleri?"
"Onlar gittiler daha kuzeye, başka ormanın diplerine
Henüz insanlar yok orda, mutlular ulu çınarların arasında"
Şaşkın ile Kaçkın'ı aldı bir düşünce, özlemişlerdi arkadaşlarını
Belki kış yeni ormana daha erken gelirdi hatta belki gelmişti...
Ne yapsalardı, kime sorsalardı nasıl gideceklerini?
Akıllı tilki geldi akıllarına, o da kalmıştı insanların yanında.
Gider her sabah alırdı yemeğini, farklı sokaktaki evlerden
Haberleri vardı hep etrafta olup bitenlerden
Öğle vakti, kuytu ağaç gölgesinde beklediler onu
Tilki'yi bekleyen sadece onlar değildi; kargalar, saksaganlar ve kirpiler de gelmişti.
Tilki konuştu, "Vooouuv, vooouuv herkes gelmiş, yoksa duydunuz mu olanları?
Kar yok bu sene, insanlar da çok mutsuz, ancak yağmur var beriki günlerde."
Şaşkın ile Kaçkın kalakalmıştı bu habere, nasıl olurdu kar olmadan uyumak?
Mutsuzca varmışlardı yuvalarına konuşmadan, ağızlarını açmadan.
Sonra gece değişti hava, geldi buz soğuğu kışın, indirdi karı ansızın.
Şaşkın ile Kaçkın daldı uykuya, tatlı yağmurlu baharlara varıncaya...
Aslında şaka yapmamıştı tilki, gerçekten öyle demişlerdi.
Ama hava bu, bir anda değişiverdi.
İnsanlar da hazırlıksız yakalandı, herkes yollarda kaldı.
Orman ise mutluydu, kar uykusuna yatmıştı sakinleri
Bahara kadar sessizdi öteberi...

Esen Soydan Can

KURNAZ OLAN KİM?

Size “En kurnaz hayvan hangisidir?” diye sorsam...

“Tilkiii!..” dediğinizi duyar gibiyim.

Okuduğumuz masalarda ve öykülerde, izlediğimiz çizgi filmlerde tilki hep bu özelliği ile karşımıza çıkar. Aklıma hepimizin çok iyi bildiği bir masal geldi, “Tilki ile Leylek”

Ezop Masalları’nda yer alan bu fabl kısaca hatırlatayım size.

Tilki, bir gün komşusu leyleği yemeğe davet eder. Lezzetli bir çorba yapmıştır. Yaptığı yemeği düz bir tabağa koyup servis eder. Leylek, ne yaptıysa çorbayı bir türlü içemez uzun gagasıyla. Bu yüzden de aç kalır. Bu duruma kıs kıs gülen tilki de leyleğin içemediği çorbayı afiyetle yer. Üstelik komşusunu uğurlarken de son derece üzgün görünerek, “Yemeği yiyemediğinize üzüldüm. Galiba çorbayı beğenmediniz,” der.

Leylek de birkaç gün sonra tilkiyi yemeğe davet ederek, yaptığı hatayı anlaması için ona bir ders vermek ister. Hazırladığı yemekleri her gün kullandığı ağız daracık kavanozlara koyarak sofraya getirir. Tilki kavanozun

etrafını yalamaktan başka şey yapamaz ve aç olarak evine döner.

“Tilki ile Leylek” masalında olduğu gibi kurnazlığıyla nam salan bu hayvanlar, hayatını kurtarmak ve yiyecek bulmak için türlü türlü hilelere başvurur.

Peki hiç düşündünüz mü? Neden tilkiler kurnazlıklarıyla tanınır?

Hızlı hareket eden, çok iyi koku alan ve güçlü işitme duyusuna sahip olan tilkiler, iyi birer avcıdır. Hepçil yani hem etçil hem otçul olan bu hayvanlar tavşan, fare, tavuk, çekirge, böcek gibi avlarını yakalamak için onlara genellikle arkalarından yaklaşarak saldırırlar. Tilkilerin bu taktiği, onları kurnaz yapan en önemli özellikleridir.

Yaptığı kurnazlığın bedelini bir şekilde ödeyen tilkiler, günlük hayatlarında insanlarla dostane ilişki içindedir aslında. Beslenmek için birçok seçeneğe sahip olan tilkiler, çok aç kalmadıkları sürece insanlara saldırmazlar. Şehir merkezlerine ya da otoyol kenarlarına gelseler bile insanlara zarar vermeden geri kaçarlar.

Bu tilkiler nerede?

Antartika dışında her kıtada rastlayabildiğimiz tilkiler özellikle orman, kır ve tarlalarda yaşamayı tercih ederler. Ülkemizde ise en çok kamp alanlarında karşılaşmamız mümkündür onlara.

Tam tamına yirmi dört tür tilki vardır. Kutup tilkisi, yengeç yiyen tilki, Brezilya dövüş tilkisi, iri kulaklı tilki, cüce tilki ve kum tilkisi

bunlardan sadece birkaçıdır. En yaygın türü olan kızıl tilki Türkiye'nin birçok yerinde görülmüştür.

Hayvanlar âleminde merak edilen türlerden olan tilkiler hakkında ilginç bilgiler duymaya ne dersiniz?

- ◉Doğada ömürleri ortalama üç yıl, kapalı alanlarda ise 10-12 yıldır. Özgürlükleri elinden alınıp uzun yaşamalarındansa, gerekirse daha kısa bir ömür sürsünler doğal yaşamlarında, öyle değil mi?
- ◉Birbirlerinin seslerini tanıyabilirler ve iletişim kurmak için yirmi sekiz farklı ses kullanırlar. En çok da çığlık sesini çıkarırlar.
- ◉Yollarını bulabilmek için yüzlerinde ve bacaklarındaki bıyıkları kullanırlar.
- ◉Bazı bilim insanları tilkileri evcilleştirmeye başlamıştır. Bunlar, kedi-köpek karışımı bir mizaca sahiptir.
- ◉Tilkiler avlanmak için dünyanın manyetik alanını kullanırlar. Böylece avlarını uyandırıp, onların geçeceği alanı hesaplayarak avlanabilirler.
- ◉Ayılar gibi bala karşı büyük bir sevgi duyarlar.
- ◉Saatte 65 km hızla koşarlar. Orman Koşu Olimpiyatları'nda madalya kazanır mı dostlarımız, ne dersiniz?
- ◉Yalnızlığı severler ve yaşamlarını tek başlarına geçirirler.
- ◉Japonya'da bir tilki köyü var, duymuş muydunuz? Altı farklı türde tilki bulunan bu köy, ziyaretçilere de açık durumda.

Tilkiler ne yazık ki kürkleri için insanlar tarafından avlanıyor!

Çöl tilkisinin kalın kürkü; vücudunu geceleri dondurucu soğuktan, gündüzleri ise aşırı sıcaktan koruyor. Ayrıca ayak tabanlarını kaplayarak sıcak kumda yanmasını önüyor ve yalıtım sağlıyor. Çöl ve kutup tilkileri, kürkleri için avlandıklarından nesilleri de tehlike altına giriyor ne yazık ki!

Geçenlerde okuduğum kitabın (Yazarı George Saunders) kahramanı olan Tilki 8'in insanlara yazdığı mektuptan alıntı yapıyorum. Bakın Tilki 8, ne demiş insanlara tilkice:

"Hayatın güzel olabileceğini biliyorum. Hayat genellikle güzel. Sizinle işim bitti. Beni ormanda görürseniz sakın yanıma gelmeyin. Haarika evlerinizde kalın, müziklerinizi nekkadar yüksek sesle çalabiliyorsanız ööle yüksek sesle çalın."

Siz insanlar, basit bi tilkiden bi tavsiye alırmısınız? Siz her zaman, hikaayeler mutlu sonla bitsin istiyosunuz, biliyorum."

Hikaayenin sonu mutlu olsun istiyosanız, daha iyi insanlar olmaya çalışmalısınız."

Siz de bir gün ormana pikniğe gittiğinizde ya da kamp yaptığınız alanda bir tilkiyle karşılaşırsanız ona tilkice ne söylemek istersiniz? Yanıtlarınızı @kipirticocuk etiketiyle sosyal medya hesaplarından paylaşabilirsiniz, merakla bekliyoruz!

Dilge Güney

İRİBAŞ'TAN PRENSE: KURBAĞANIN MASALSI YAŞAM DÖNGÜSÜ

Uzun zaman önce, çok uzaklardaki bir krallıkta bir prenses yaşamış. Derler ki prenses, altın topunu derin mi derin bir kuyuya düşürünce kurbağanın biri yardımına koşmuş. Prensese buna öyle sevinmiş ki kurbağaya teşekkür etmek için onu öpmüş. İşte o anda bizim kurbağa bir prensese dönüşüvermiş!

İnsanlar kurbağalara dönüşebilir mi gerçekten? Kurbağanın yaşam döngüsüne bir bakalım:

1. Evre: Yumurta

Her şey yetişkin kurbağaların, gruplar halinde yüzlerce minik yumurtasını bırakmasıyla başlar. Bu olay ilkbaharın ilk günlerinde gerçekleştiğinden, kurbağa yumurtaları aynı zamanda baharın müjdecisi kabul edilir. Yumurtalar savunmasız olduklarından, anneleri onları genellikle bitkilerin aralarına saklar. Eğer bu yumurtaları bulacak kadar şanslıysanız, bebek kurbağaların jölemsi bir maddeyle çevrili siyah noktalar olarak yaşama başladıklarını görebilirsiniz. Biraz

büyüdükçe kuyrukları gelişmeye, noktadan virgüle dönüşmeye başlayacaklar!

2. Evre: İribaş

Anneleri tarafından suya bırakılan yumurtaların içinden, kurbağadan çok balığa benzeyen iribaşlar çıkar. İribaşlar tıpkı balıklar gibi solungaçları ile solunum yapıp yüzgeçleriyle hareket ederler. Yetişkin kurbağaların aksine, iribaşlar karaya çıkamazlar, yaşamlarının ilk haftalarında otçuldurlar. Yakındaki bitki örtüsünün küçük parçalarını koparırlar.

Bacaksız, suya bağlı iribaşlar yavaş yavaş kurbağaya dönüşür. Önce arka bacakları, sonra ön bacakları büyür. Kısa süre içinde vücutları şekil değiştirir ve bu dönemde böcek yemeye başlarlar.

3. Evre: Kurbağa

İribaşlar büyüdükçe solungaçları kaybolur ve akciğer solunumu yapmaya başlarlar. Arkasındaki koca kuyruğu yavaş yavaş küçülür ve sonunda tamamen yok olur. Böylece yavru bir kurbağaya dönüşen iribaşımız dünyadaki yolculuğu için hazır! Yetişkinler olarak kurbağalar ve kara kurbağaları suya çok daha az bağımlıdır. Gölgede kaldıkları ve kurumadıkları sürece karada yaşayabilirler.

4. Evre: Prens

Ve işte kurbağamız artık prensesimizle buluşmaya ve bir prense dönüşmeye hazır! Öyle mi?

Elbette hayır! Bildiğimiz kadarıyla kurbağalar insanlara ve insanlar da kurbağalara dönüşemiyor. Bir masalın içinde olmadıkları sürece tabii!

Yetişkin kurbağamız eğer bir dişi ise, çok geçmeden yumurtalarını bırakmak için su arayacak. Bu gerçekleştiğinde, yaşam döngüsü tamamlanacak!

Aslında şöyle bir düşününce gerçek hayatta da masallardaki gibi acayip dönüşümler yaşanabiliyor. Ama biz bunu masallardaki gibi sihirle değil bilimle açıklıyoruz. Peki minik yumurtamızı bir kurbağaya dönüştüren şey ne?

Cevap: Metamorfoz (Başkalaşım)!

Metamorfoz (Başkalaşım) Nedir?

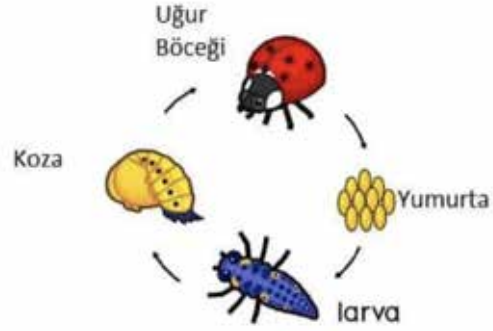
Metamorfoz, bir canlının olgunlaşmamış formundan yetişkin formuna iki veya daha fazla farklı aşamada dönüşüm sürecidir. Böcekler ve kelebekler de tıpkı kurbağalar gibi bu süreci yaşayan türler arasında.

Kelebeğin başkalaşım evreleri

Kurbağanın başkalaşım evreleri

Uğur böceğinin başkalaşım evreleri

Kurbağalar Hakkında Bazı Acayip Bilgiler:

Şaşırtıcı bir şekilde, iribaşlar dönüşümlerinin zamanlamasını kontrol edebiliyorlar! Aç balıklarla dolu bir gölet gibi tehlikeli bir ortamda yaşıyorlarsa, daha hızlı metamorfoz yapabilirler! Öte yandan, göletlerinde çiğneyecek çok bitki varsa ve az sayıda yırtıcı varsa - ya da karada hava soğuksa - iribaşlar metamorfozlarını geciktirebilir. Bu inanılmaz!

5.000'den fazla kurbağa türü var!

Kurbağalar suyu derileri aracılığıyla emdikleri için içmeye ihtiyaç duymazlar. Kurbağalar ve kara kurbağaları etoburdur, yani et veya canlı böcekleri yerler. Küçük ve orta boy kurbağalar, sinek, sivrisinek, güve ve yusufçuk gibi böcekleri; daha büyük kurbağalar çekirge ve solucan gibi daha büyük böcekleri yerler. Bazı büyük kurbağalar küçük yılanları, fareleri, bebek kaplumbağaları ve hatta diğer küçük kurbağaları bile yiyebilir!

Elif Bülül

Suların Canlanması

Yedinci sayımızda bitki birliklerini anlatmıştık. Bütün canlılar için barınılacak bir dünyamız varsa, bize onu yurt yapan bitkilerdir. Bitkilerin yeşermediği yerlerde canlıların kalması epey zordur. Sular için de öyledir. Suları yaşanabilecek bir ortam yapan yine bitkilerdir. Bu sayımızda suların nasıl canlandığını anlatalım istedik. Zaten ilk canlıların da sularda türediklerini duymuşsunuzdur.

Dünya yuvarlak ateş parçası gibi uzayda dönerken yüzeyi kabuk bağlanmaya başlamış. Kabuk yavaş yavaş kalınlaşmış. Kalınlaştıkça büzülmüş. Yamru yumru girintili çıkıntılı bir biçim almış.

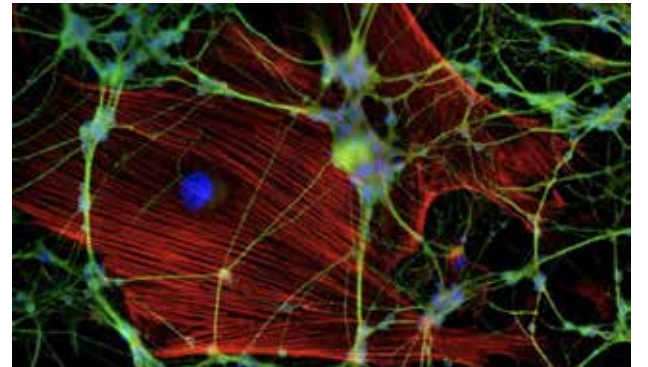
Dünyamızın göbeğinde fokurdayan madenler, kabuğu deldiği yerden lavlarını fıskırtmış. Külleri de yüzeyi örtü gibi kaplamış. Manzara ıssız ve korkunçmuş, o zaman. Bir canlı yokmuş. Bin milyon yıl önce yeryüzünü engin sular ve denizler doldurmuş. İşte bu sularda gözle görünmeyecek kadar küçük yaratıklar belirmeye başlamış. Bizim bildiğimiz mikropların ilk halleriymiş. Bunlar sular içerisindeki kayalardan çözülen tuzlarla ve az miktarda bulunan organik maddelerle besleniyormuş.

Organik maddeyi nereden buluyorlarmış acaba? Organik bileşim oluşturan mikroplar türemiş. Bu türler, karbon ve azot gazlarını kendilerine faydalı olacak şekilde değişime uğratıp anca kendilerine yetecek kadar

organik madde üretmişler. Bu gelişme, etraflarında hazır yiyici mikropların üremesine bir yol açmış. Canlı ve cansız organik maddeler sulara karıştıkça, diğer canlılar da türemeye başlamış. Bu dönemin 300 - 400 milyon yıllık bir çaba ve gelişme olduğunu vurgulamak istiyoruz.

Tek hücreli tatlı su algi

Mavi-yeşil algler

Sularda hayat artık serpilip gelişebilmek için önemli bir aşamaya ulaşmıştı. Mavimsi yeşil algler, yani diğer adıyla su yosunları türedi. Yosuna rengini veren klorofil-yani yeşil boya- plastit denilen küçük tanecikler içinde oluştu. Bu evrimin en önemli aşamasıydı. Peki, ne önemi var bu plastitlerin? Bunlar çift zarlı temel organellerdi ve bitkinin gün ışığını emmesini sağlıyordu. Kloroplastların ihtiyaç duyduğu ışık enerjisi için esaslı depolardı. Özellikle kamçılı alg hücrelerinde, fotosentezin gerçekleştiği kloroplastların küçük birer fabrika olduğuna dikkat çekmek isteriz. Güneş enerjisinden faydalanarak organik bileşimler yapma usulü ilk defa bulunmuş oluyordu. Böylece organik madde eksikliği giderilmiş oluyordu. Yeni yeni ilkel birçok bitki soyundan başka tek hücreli hayvanlar da türedi. Sular her damlasında binbir çeşit yaratığın kaynaştığı hayat kaynağı oldu. Farklılaşma ve çeşitlenme başlamış oldu.

Çeşitlenmeyi etkileyen etmenler neydi acaba? Sular soğuk, sıcak, tatlı ve tuzluydu. Bu koşullara uygun soylar türedi. Çoğu ilk türeyenler gibi minnacık bir canlı maddeden yani protoplazmadan ibaretti. Sonradan türeyenler; vücutlarına selüloz, kireç ve silisten bir zar çekerek kendileri için yaptıkları odacığın içine çekildiler. Belirli biçimleri olan hücreler olarak kendi özelliklerini buldular. Bu hücre zarına kapı ve pencere açtılar. Kamçıya benzeyen plazma tellerini sandal küreği gibi suya çarparak hareket ettirdiler. Besinlerini de bu kamçıyla yakaladılar.

Bu küçük hücrelerin şekilleri o kadar güzeldi ki, kimi silindir, yumurta, prizma, ay, yıldız, vazo ve avize biçimdeydi. Geometrik şekiller kadar çeşitli. Bu kadar küçük bir damla canlı maddede, o kadar büyük bir yaratıcılık var. Bir o kadar da marifetliler. Hücre zarları, kapı ve pencereleri güzel nakışlarla, sanatsal motiflerle süslü. Hem de gözleri ve elleri olmadan, bir mikroskobik âlemde oluşturmuşlar.

Beyin mercanı

Yumuşakça-Çizgili Chiton

Değişken çevre etkileriyle onlar ortama en uygun biçimlerini bulurlar. Bu form onlarda pekişerek tür özelliği olur. Protoplazmanın şaşırtıcı hafızası sayesinde dölden döle geçer, sürekli hale gelir. Milyonlarca yıl boyunca sularda tek hücreli kamçılı yosunlardan; yeşil, kırmızı, kahverengi büyük yosunlara doğru dönüşümler olmuş. Bir yandan da süngerler, mercanlar, yumuşakçalar, denizanaları, yengeçler ve balıklar türemiş. Sularda oluş ve çözülüşle yaratıcı evrimin değişmez yasaları işlemeye başlamış. İşte sular, böyle milyonlarca yıllık emekle canlanmış.

Gönül Çatalcalı

MAHİNUR TEYZE

Mahinur Teyze bir hafta sonra bizi ziyarete gelecekti İstanbul'dan.

Annem hemen misafir yatak odasını, teyzesinin rahat edeceği biçimde hazırlamaya başladı. Bir gün okuldan geldiğimde gördüm ki oradaki fazla eşyaları yan tarafa, yani benim odama ışınlamış!

İki koltuk, bir sandık ve üç sandalyenin yaşam alanıma eklenmesiyle içeride dönecek yer kalmamıştı! Annem, kutu oyunlarımı gardırobumun üzerine kaldırmış, tenis raketlerimi yatağımın arkasına tikiştirmişti. Çok kıymetli ıvır zıvır kutum ise ortadan kaybolmuştu! Bu arada komodininin yan odaya taşındığını fark ettim. İçinden çıkanlar mı? Annem hepsini bir torbaya koyup kapımın arkasına asmış! Çoraplarımı, iç çamaşırlarımı oradan alacakmışım artık! Gel de çıldırma!

İsyanla mutfağa koştum ama annemin -bütün yorgunluğuna karşın- sevincini ve heyecanını görünce... Onu üzmemek için yutkundum, öfkemi söndürdüm, sustum kaldım. Kendimi teselli ettim. Mahinur Teyze'nin hatırına yeni duruma on beş gün katlanmalıydım. Ne de olsa evimize -hem de bunca yıl sonra- gelen bir misafirin rahat etmesi gerekirdi.

Odam her gün biraz daha kalabalıklaştıkça, bu özel insanı çok merak etmeye başladım. İsminin anlamı için sözlüğe baktım, "ışıklı ay" demektir. Annem onunla ilgili amansız sorularımı yanıtsız bırakmadı, hatta zevkle anlattı teyzesini. Yetmiş yaşında, emekli Fransızca öğretmeniymiş. Öğrencileri tarafından hâlâ aranıp sorulan, sevilen, çok saygı duyulan biriymiş. Kocasını erken yaşta ölmüş, çocuğu yokmuş. Elinden kitap eksik olmazmış, evinde kocaman bir kütüphanesi varmış. Onun, başladığı işi yarım bırakmayan ilkeli bir insan ve sorumluluk anıtı olduğunu söyledi annem. Pek çok sivil toplum örgütüne üye, hatta birinin başkanımıymış. Çocukları çok

severmiş, biricik yeğeninin oğlunu görmeyi çok istiyormuş, muş, muş...

Beklenen gün geldi. Babam teyzeyi havaalanından alıp eve getirdi; üç kocaman valiz ve harika ambalajlı beş kutuyla birlikte. Onları görünce misafir yatak odasının neden boşaltıldığını şıp diye anladım.

Mahinur Teyze zayıf -hatta kupkuru- siyah kare gözlüklü bir kadındı. O kadar uzun boyluydu ki onun bozulan elektrik ampullerini sandalyeye çıkmadan takabileceğini düşündüm bir an. Gri saçlarını özenle başının tepesinde toplamıştı. Annemle dakikalarca sarılıp öpüştükten sonra bana indirdi bakışlarını. İçim ürpermişti ama gözlerimi bir film karakterine benzeyen bu insandan alamıyordum.

"Ali!" dedi sevecenlikle, "Ne kadar büyümüşsün sen öyle!"

Onun baktığı yükseklikten parmak çocuk gibi görüneceğimi zannederken büyüdüğümün söylenmesinden çok mutlu oldum. Eğilip beni bir hamlede kuş gibi havalandırarak kucağına alınca, hiç de öyle büyük olmadığımı anladım. Zayıftı ama kuvvetliydi, kemikli kolları her yerime batıyordu. Gözlüklerini yakından görünce şişe dibi kadar kalın olduklarını fark ettim. Onca kitabı nasıl okuduğunu yıldırım gibi geçirdim aklımdan. O ise yanaklarımdan öpüp aynı hızla yere indirdi beni. Birinci kat yüksekliğinden bahçeye düşmüş gibi oldum, içim kıyıldı, başım döndü.

Annem teyzesini odasına götürdükten sonra yanımıza geldi. Gözlerinden sevinç, her hareketinden mutluluk akıyordu.

Onun coşkusuna uymayacağı için çekinerek, karnımı kazıyan bir gerçeği dile getirdim, çok acıktığımı söyledim.

“Teyzem yerleştikten sonra yemeğimizi yiyeceğiz Aliciğim, biraz sabret,” deyince babamla birbirimize baktık.

Babam, “O valizlerin yerleşmesi üç gün sürer valla, kollarım uzadı taşırken,” deyip bana göz kırptı, hafiften bir kahkaha attı. Ben kıkırdadım.

“Şşşt!” dedi fısıltıyla annem, “Duyarsa, şaka bile olsa çok bozulur. Bilmiyor musun Metin, teyzemin en büyük özelliğidir, her yere çok eşya ile gider. Bir valizi sadece kitap doludur. O nedenle pek az çıkar seyahate. Hadi biz onu beklerken masayı hazırlayalım.”

Babamla ben aç kurtlar gibi kalktık, annemin peşinden mutfağa yollandık. Biraz sonra sofraya hazır ama Mahinur Teyze ortalarda görünmüyordu. Sonunda boyunu daha da uzun gösteren topuklu ev ayakkabılarını tıkratarak salona geldi. Neyse ki bizim tavanlar epey yüksekti. Giysilerini değiştirmiş, aynı Harry Potter filmindeki müdür yardımcısı gibi açık yeşil, pardösüye benzeyen uzun bir elbise giymişti. Biraz sonra eline bir sopa alıp büyü yapacak ya da süpürgesine binip yıldızlara uçacaktı sanki.

“En sevdiğiniz yemekleri yaptım teyzeciğim,” dedi annem.

Mahinur Teyze sofraya şöyle bir baktıktan sonra, “Aferin kızım, annen seni çok iyi yetiştirdi. Tabii küçük ve ortanca teyzenle birlikte benim de payım var bunda. Fevkalade zevkli, iştah açıcı bir sofraya hazırlamışsın...” dedi.

Sofraya oturur oturmaz tabağıma konan çorbaya saldırdım. Misler gibi kokan nefis çorbayı kaşıklaırken gözüm servis masasında bekleyen öteki yemeklerdeydi.

Teyze yeğen konuşmaya başladılar.

“Havalar güzelken geleyim dedim Seldacığim, İzmir’in yazına dayanamıyorum biliyorsun,” diyordu Mahinur Teyze.

“Son geldiğinizde Ali üç yaşındaydı, bu yıl dördüncü sınıfta okuyor. Yıllar ne çabuk geçmiş,” diye gülümsüyordu annem.

Onlar aradaki yıllardan söz ederken babama baktım. Belli ki müniden fazlasıyla memnundu. Bizim evde

kırk yılda bir yapılan şişman kadınbudu köfteleri arkası arkasına mideye indiriyordu.

“Yine eskisi gibi çok az yiyorsunuz teyzeciğim. Sevdiğinizi bildiğim için yaptım, yaprak sarmasından da alın. Metin pazarda size iyi yaprak bulabilmek için epeyce dolaşmış. Değil mi hayatım?” dedi annem, sürekli tıkanan babama bakarak.

Babam böyle bir soruyu beklemediği için ağzına attığı kocaman kadınbudu köfteyi çiğnemedi lüp diye yuttu.

“Evet, evet... Ama misafirimiz Mahinur Hanım olunca her türlü zorluğa değer,” dedi boğazındaki acıya aldırmadan.

Mahinur Teyze bu yanıtta çok memnun kalmıştı. “Sağ olunuz Metin Bey evladım,” dedi gülümseyerek, “Selda’nın sizin gibi biriyle evlenmesini çok desteklemiştim zamanında. Haklıymışım.”

Annem kocasına aşkla baktı, babamın yanakları gamzeleni, yüzü kızardı. Bense bir midenin hiç çiğnenmemiş kocaman bir köfteyi nasıl eriteceğini düşünüyordum o sıra. Valizlerden kolları uzayan babacığımın, bağırsakları da genişleyecekti anlaşılan. Akıldan bunları geçirirken teyzenin LGS sorusuna hazırlıksız yakalandım.

“Söyle misin Aliciğim,” dedi Mahinur Teyze en yumuşak sesiyle, “Bir çocuğun ailesine karşı ilk vazifesi nedir?”

Babamın midesinden, sınav sorusuna bu ani geçişle bocaladım. Anneme baktım umutsuzca. O en doğru yanıtı vereceğimden emin, gülümsüyordu tatlı tatlı. Babama bir göz attım.

Ben yırttım, sıra sende. Yandın oğlum Ali! bakışını gördüm.

Nefis yemeklerin ağızda bıraktığı tat, bir anda zehre dönüşmüştü.

“Şey...” dedim zaman kazanmak için. İlk konuşma hakkımı iyi kullanmalıydım. Yanıt sürem dolmasına yakın, deli gibi çalışan beynimde bir şimşek çaktı.

Bulmuştum!

“Sorumluluklarını bilen bir insan olmak!” dedim. “Aynı sizin gibi. Annem anlattı, küçük yaşlarınızdan

bu yana hep sorumluluk sahibiymişsiniz.”

Masada derin bir suskunluk oldu. Yanlış bir şey mi söyledim diye korkarak üçüne birden baktım, hepsinin gözleri dolmuştu. Teyze ağladı ağlayacaktı, çenesinin titrediğini fark ettim. Sınavı başarıyla geçmiştim galiba!

“Ah güzel çocuk!” dedi Mahinur Teyze. İlk heyecanı yatışınca, “Seldacığım, seninle bir kez daha gurur duydum kızım. Metin Bey evladım, sizinle de...” diye ekledi.

Bu sözler üzerine babam masanın altından bacağımı dürttü, hadi gene iyisin, dercesine. Annem bana sevgi ve minnetle baktı, ağlamamak için kalkıp mutfağa gitti. Çok geçmeden elinde en sevdiğim tatlıyla geri geldi.

Kaymaklı ekmek kadayıfı!

Ondan sonrası mı? O bölüm ekmek kadayıfından daha lezzetliydi vallahi!

Çay ve tatlı saatinde Mahinur Teyze’nin harika ambalajlı paketleri geldi salona. Düşünebiliyor musunuz, üç tanesi bana aitti!

Birinden, almayı deli gibi istediğim, bunun için para biriktirdiğim altı ciltlik fantastik kitap serisi çıktı.

İkincisinden, çok beğendiğim tenis giysileri... Üçüncüsündense hayallerimi süsleyen, profesyonel oyuncuların kullandığı bir basketbol topu.

Kutulardaki paketleri açtıkça gözlerime inanamıyordum. Sevinçle tekrar tekrar teşekkür ettim. O da bana sarıldı, alımdan öptü.

Mahinur Teyze’nin benim isteklerimi nasıl bu kadar iyi tahmin edebildiğini şaşkınlıkla düşünürken annemin onun hakkında söylediği sözleri anımsadım.

“Çocukları çok sever demiştim ya, seni bana uzun uzun anlattırdı...”

İzmir - İstanbul telefon hattı çok iyi çalışmıştı anlaşılan.

Babamın telefon faturasını gördüğünde nasıl çıldıracağını düşünmek bile istemiyor, armağanlarımın tadını çıkarıyordum.

Filiz Gündoğan

Yazmaca

KI
PIR
TI

Nesneler

Yazma oyunlarını sevenler burada mı? Haydi o zaman alın kâğıdı kalemi elinize. Yönergeleri okurken zihninizde kıpırdanmalar başlayacak zaten. Listelerinizi bizimle paylaşmak isterseniz. kipirticocuk@gmail.com'a gönderebilirsiniz. İyi eğlenceler!

Bir elmadan daha büyük on tane nesne listeleyebilir misin?

Avucunda taşıyabileceğin on tane nesne listeleyebilir misin?

“Kitap” sözcüğü ile ilişkilendirilebilecek on tane kelime bulabilir misin?

Neriman Ekinci

“Hey kim var orada?”

“Bağırma dostum, sakın ol benim ben, Sali.”

“Kimsin sen? Tanımıyorum seni.”

“Ben bir elma salyangozuyum. Kimileri ‘sümüklü böcek’ de der bana. Ama bence bu, onların sümüklülüğü.”

“Ne işin var odamda? Hemen çık dışarı. Hem nereden dostun oluyorum? Seni tanıımıyorum bile. Annem, tanımadıklarınla asla konuşma, dedi.”

“Nasıl yani beni tanımiyor musun?”

“Tanımıyorum, bir kez bile görmedim seni daha önce!”

“Bir kez bile mi? Yani sen hiç yağmurdan sonra sokağa çıkıp su birikintileriyle oynamadın mı? Çamur olmuş toprağa dokunmadın mı? Bizden birini büyütle seyredip, elini yüzüne, gözüne sürmedin mi?”

“Hayır! O dediklerinin hiçbirini yapmadım. Yani yapmak istesem de bana yasak zaten.”

“Hımmm, ilginç. Şaşırdım buna doğrusu.”

“Olabilir. Şimdi izin verirsen Bay Salyangoz... Ya da adın elma mı armut mu her neyse işte... Oyunumu bitirmem lazım. ‘Combat Fighter’da beşinci seviyeye geçmem gerek!”

“Pardon ne dedin? Nedir bu söylediğin, hangi dilde? Dışarıdaki çocuklardan hiç duymamıştım da... Pek anlayamadım.”

“Bir çeşit savaş oyunu işte... Beşinci seviye, İngilizce falan... Off gider misin başımdan!? İşim var. Seninle vakit harcayamam.”

Sali’nin başı öne eğilmişti. Hem onun gibi bir dişi elma salyangozuna “bay” denmesine bozulmuştu, hem de kendisiyle ilgilenmeyen bu çocuğa evinin yolunu nasıl soracağını hiç bilmiyordu. Çaresizlik içinde öylece duvarda asılı kaldı. Birkaç dakika sonra, devam

etmelisin, dedi içinden ve yeniden seslendi.

“Piişşt dostum.”

“Yine mi sen!? Daha gitmedin mi sen odamdan?”

“Gitmedim. Daha doğrusu gidemedim. Çünkü ben kayboldum. Zaten senin de -Kompas Fitir mıdır nedir- oynamana bu yüzden engel oluyorum, kusura bakma.”

“Kaybolmak” kelimesini duyunca, Mert durakladı. İki yıl önce babasıyla gittikleri orman yürüyüşünde kaybolduğu gün aklına geldi. Bir daha evini, anne ve babasını göremeyeceği için çok korkmuştu. Mert’in babası doğa sporları meraklısıydı ve onu görmeye geldiği bazı hafta sonları küçük doğa yürüyüşlerine çıkarlardı.

O gün de yine babasının arkadaşlarıyla yürüyüşe çıkmışlardı. Her şey yolunda giderken Mert, bir kertenkelenin peşine takılmış ve fark etmeden gruptan uzaklaşmıştı. Hava kapanmış ve yağmur başlamış, Mert izini ve yolunu kaybetmişti. Yaklaşık dört koca saat, ormanın içinde bir ağaç kovuğuna sığınmış, babasının onu bulmasını beklemişti. Eve dönme saati gecikince, annesi mecburen kaybolma olayını öğrendi. Üstelik oğlunun hayatını tehlikeye attığını öne sürerek, babasının Mert’i görmesini bir yıl yasaklattı. Babası gibi Mert de bu duruma çok üzülmüştü. Doğaya, annesine ve her şeye küsmüş, içine kapanmış, sürekli yemek yiyip, televizyon ve bilgisayar oyunları oynar hale gelmişti. Bu yüzden çok da kilo almıştı. Annesi bazen içlense de oğlunun gözünün önünde olmasından memnundu.

“İnanmıyorummm!” dedi Sali. Mert tüm bunları aklından geçirdiğini düşünürken, farkında olmadan bir çırpıda Sali’ye anlatıvermişti.

“Yani sen bizi... Beni ve arkadaşlarımı tanıyorsun! Bu müthiş bir şey!” dedi Sali heyecanla. Hani imkânı olsa, Mert’e kocaman sarılacaktı. Ama bir salyangoz için tutunduğu yerden kalkmak, hızlıca hamle yapmak hiç kolay değildi.

“Evet,” dedi Mert. “O yüzden de benimle konuşmana hiç şaşırmadım. Çünkü babam hep ‘Eğer doğru dinlersen, doğa seninle konuşur,’ der.”

“Kesinlikle, konuşur. Hatta şarkı bile söyler.”
“Şimdi senin derdin nedir küçük dostum? Yani sana nasıl yardımcı olabilirim?” dedi Mert sevecenlikle.

“Beni evime götürebilir misin? Büyük çınar ağacının oradaki bahçede; annem, dedem, kardeşim ve diğer balıklarla birlikte yaşıyorum. Yaşlı bir karı koca da yaşıyor orada. Bahçeye bizim de sevdiğimiz bol yapraklı sebzelerden dikiyorlar. Aslında insanlar zararlı olduğumuzu düşünüp, bizi çok sevmezler. Ama yaşlı çift sebzelerini her zaman ‘Kurda, kuşa, aşa...’ diyerek eker. Yani bizi de düşünürler. Aile büyüğümüz dedem, tam dört yaşında ve doğduğu günden beri o evden ayrılmamış. Doğa dostu insanların

olduğu evimi ben de çok seviyorum.”

Şimdi de Mert Sali’yi soluksuz dinliyordu. Onu bir an önce evine götürmek için heyecan duydu. Sali, Mert’in bulunduğu köydeki, kahveye yakın bir yerde oturuyor olmalıydı. Çünkü yakınlarda, anlattığı kadar büyük başka çınar ağacı yoktu. Bir salyangoz en fazla ne kadar uzaklaşabilirdi ki evinden? Peki, annesinin izni olmadan dışarıya çıkabilecek miydi?

Öğretmeninin “1 Ekim Yaşlılar Günü” için verdiği ödev aklına geldi. Annesine “ödev” deyince, akan suların duracağını bilen Mert hemen bir plan yaptı. Köydeki en yaşlı çiftle söyleşi yapması gerektiğini söyleyecekti. Buna kimse “hayır” diyemezdi. Annesi de hiç itiraz etmedi zaten. Hatta bu fikri için oğlunu tebrik bile etti.

Mert, annesiyle beraber çınar ağacına doğru yola koyulmadan önce salyangozu gizlice ağzı açık bir kavanoza yerleştirdi. Sali, sırt çantasının içinde hareket etmeden bekliyordu. Sonbahar hafiften kendini hissettiriyordu. Mert yüzüne çarpan ince rüzgârla yeniden buluşmaktan mutlu, annesi oğlunun elini tekrar tutabilmekten memnun, Sali de evine kavuşacağı için heyecanlıydı.

Yayla Boztaş

DERE ANLATIYOR

Ben akarsuların en küçük üyesi dereyim. Çay, ırmak, nehir benim büyüklerimdir. Vadilerin içinden akar, çevremdeki bitki örtüsünü yeşertir, geçtiğim yerlerdeki insanların yaşamını kolaylaştırırım. Yazın yeni yürüyen bir bebek gibi uysal akarım. Çok sıcak havalarda ise suyum iyice azalır, kuruyacağım diye korkarım.

İlkbaharda dağlarda eriyen karların kaynaklarını beslemesiyle sularım çoğalır. O zamanlar ben bile kendimi tanıyamam. Dik yamaçlardan, ormanların arasındaki derin yataklardan çok coşkulu akarım. O zaman önümdeki engelleri aşan, heyecanlı bir su olurum.

Sularımdaki bu artış geçeceğim yerlerde yapılan evlere, diğer canlılara ve ekili tarlalara zarar verebilir. Sel baskını denen bu olayı yaşamalarını diye insanların dere yataklarına ev yapmanın yanlış olduğunu anlamasını isterim.

Bütün dereler, diğer akarsular gibi denize ulaşmayabilir. Çoğu kez daha büyük derelere katılıp ad değiştirerek onlarla akar dururlar. Bazen yatağımızdan ayrılan bir kolumuz önümüze çıkan engeller nedeniyle akacak yer bulamaz. Yeşil gölgelerle oynayan durgun göletler oluşturur. Bu en çok denizi olmayan yerdeki çocukların işine yarar. Onlara yüzme öğreten sevecen bir öğretmen olur suyumuz.

Köy manzarası yapan çocuklar, defterlerine; en çok dumanı tüten kırmızı damlı evler, ağaçlar, koyun ve çoban çizerler. Bir de üzerinde ördeklerin yüzdüğü, karşıdan karşıya geçmek için tahta köprülerin bulunduğu dereler...Anlayacağınız her köyün bir deresi vardır.

Dereler geçtiği yerdeki topraklar için çok önemlidir. Tarlaların sulanması, oradaki canlıların yaşaması için gerekli suyu sağlamak yanında çok başka önemli yararlarımız da vardır. İnsanların severek yediği tatlı su balıkları bizim içimizde istekle yüzerler. Dağlardan, ormanlar arasında akarken getirdiğimiz, kütükleri, ağaç dallarını sularımız azaldığı zamanlarda insanlar toplar. Ocağında sobasında yakar ısınır. Yararlarımız bununla da bitmez devamlı akan suyumuz içimizdeki köşeli taşları yuvarlayıp köşesiz hale getirir. Bunlara çakıl taşı denir, bahçe, teras, park gibi yaşam alanlarının düzenlenmesinde, inşaat işlerinde kullanılır. Ancak teknolojiye gelişmeler bizimle yaşayan bir geleneği unutturduğu için üzgünüz.

Özellikle şimdiki çocukların hiç bilmediği, diğer insanların da unuttuğu konu, derelerle değirmenlerin arkadaşlığıdır. Eskiden biz derelerin yanında mutlaka su değirmenleri olurdu. Keşke yetişkinler çocuklarına anlatsa da teknolojinin şimdiki gibi gelişmediği zamanlarda buğdayla başlayan ekmeğin öyküsünde bizim de katkımız olduğunu öğrenseler.

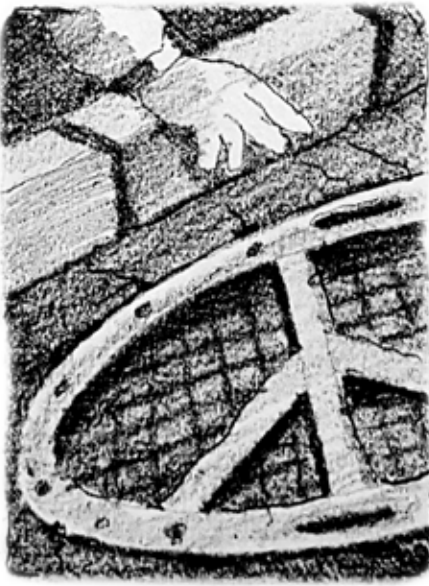
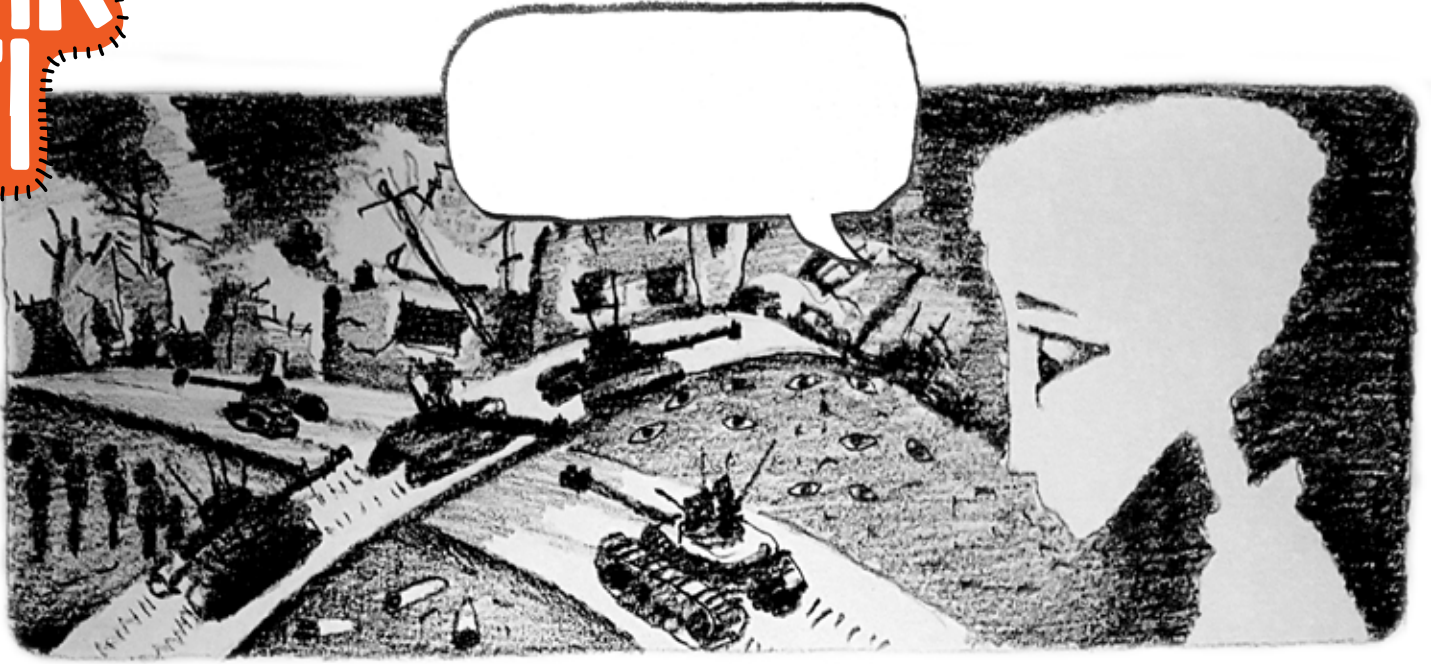
Su değirmenleri, doğadan yararlanmayı bilen insanların oluşturduğu o günkü teknolojinin örnekleriydi.

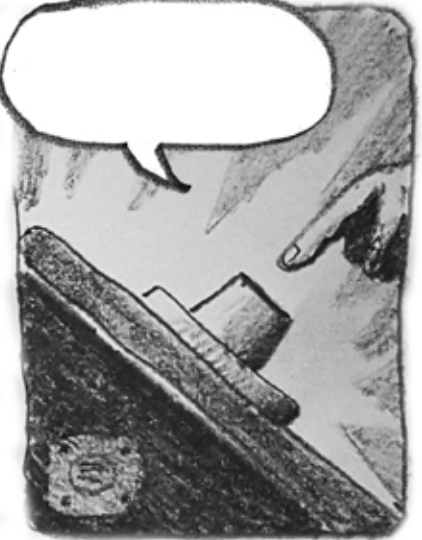
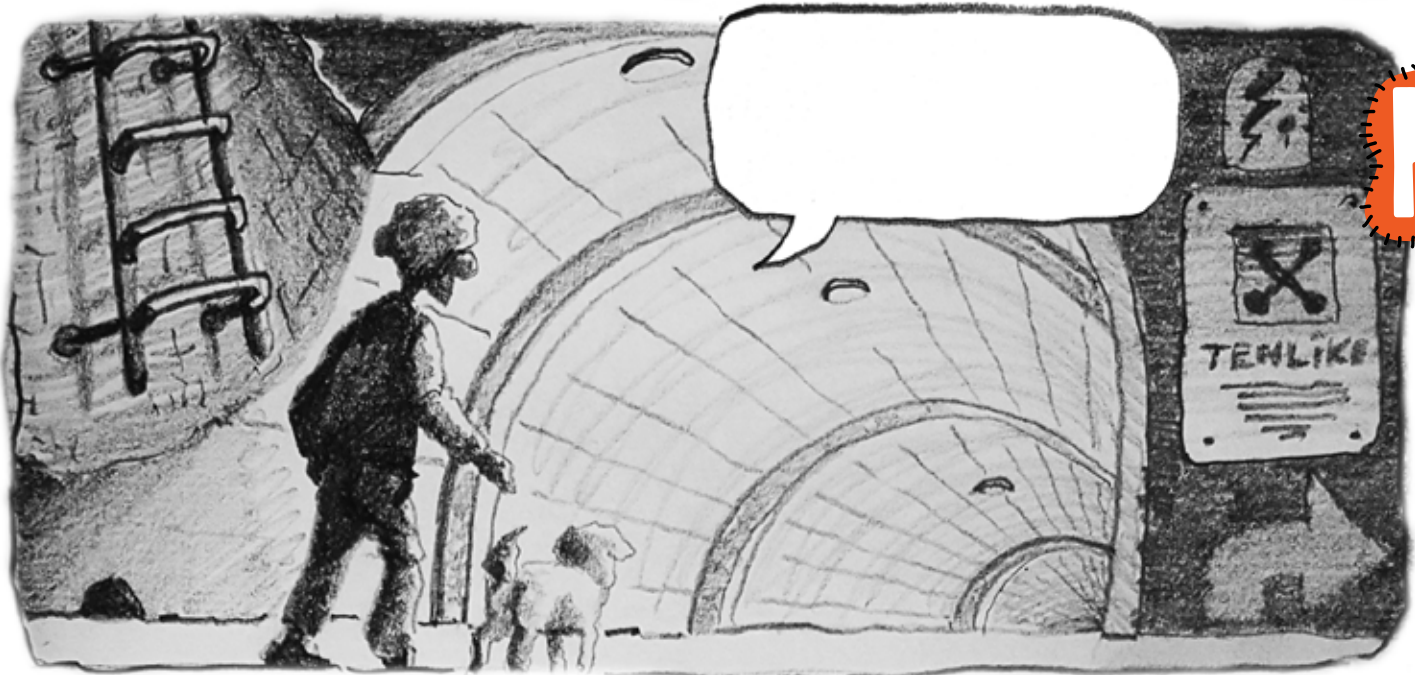
Suyumuzun basıncıyla çalışan çarklar üst üste duran değirmen taşlarını döndürür, onların arasına huni şeklinde tahta bir borudan dökülen tahıllar öğütülürdü. Buğday, mısır, arpa ve bunun gibi tahıllar una dönüşür ekmeğe, erişteye, yufka yapmak üzere evlere götürülürdü.

Sulayacağı ekinler, susuzluğunu gidereceği hayvanlar, çarkını döndüreceği değirmenler olursa biz dereler daha mutlu oluruz diye düşünüyorum. Siz ne dersiniz?

Balonları Sen Doldur

Resimleyen: Hasan Karaca

SİHİRLİ ÇENE

Masal

Burçak Temel

Bir varmış bir yokmuş, bir zamanlar okyanusların derinliklerinde yaşlı mı yaşlı iyi kalpli, yalnız bir kaplumbağa yaşarmış. Yıllar önce yumurtalarını bıraktığı sahili bir türlü hatırlayamadığı için yavrularına da kavuşamamış.

Gel zaman git zaman yalnızlığını hafifletsin diye etrafındaki tüm deniz canlılarına yardım eder olmuş. Yardım ettiği canlılar mutlu oldukça o da çok mutlu olurmuş.

Bir gün kocaman bir çöp adasının içinde bir plastiğe takılı kalmış yavru denizatını görmüş. Yavrulara hiç kıyamazmış kaplumbağa. Sihirli çenesini öne uzatmış ve çöplere meydan okumuş. Çenesinin her darbesi ile çöpler aniden yok oluveriyormuş. Bir anda kurtulan denizatı o kadar sevinmiş ki kurtulduğuna; artık hep kaplumbağa ile beraber dolaşmış. Kaplumbağa nereye giderse o da oraya gidiyormuş. Gel zaman git zaman çok iyi arkadaş olmuşlar. Fakat kaplumbağanın kalbi hâlâ yavrularını bıraktığı sahili bulmak için atıyormuş.

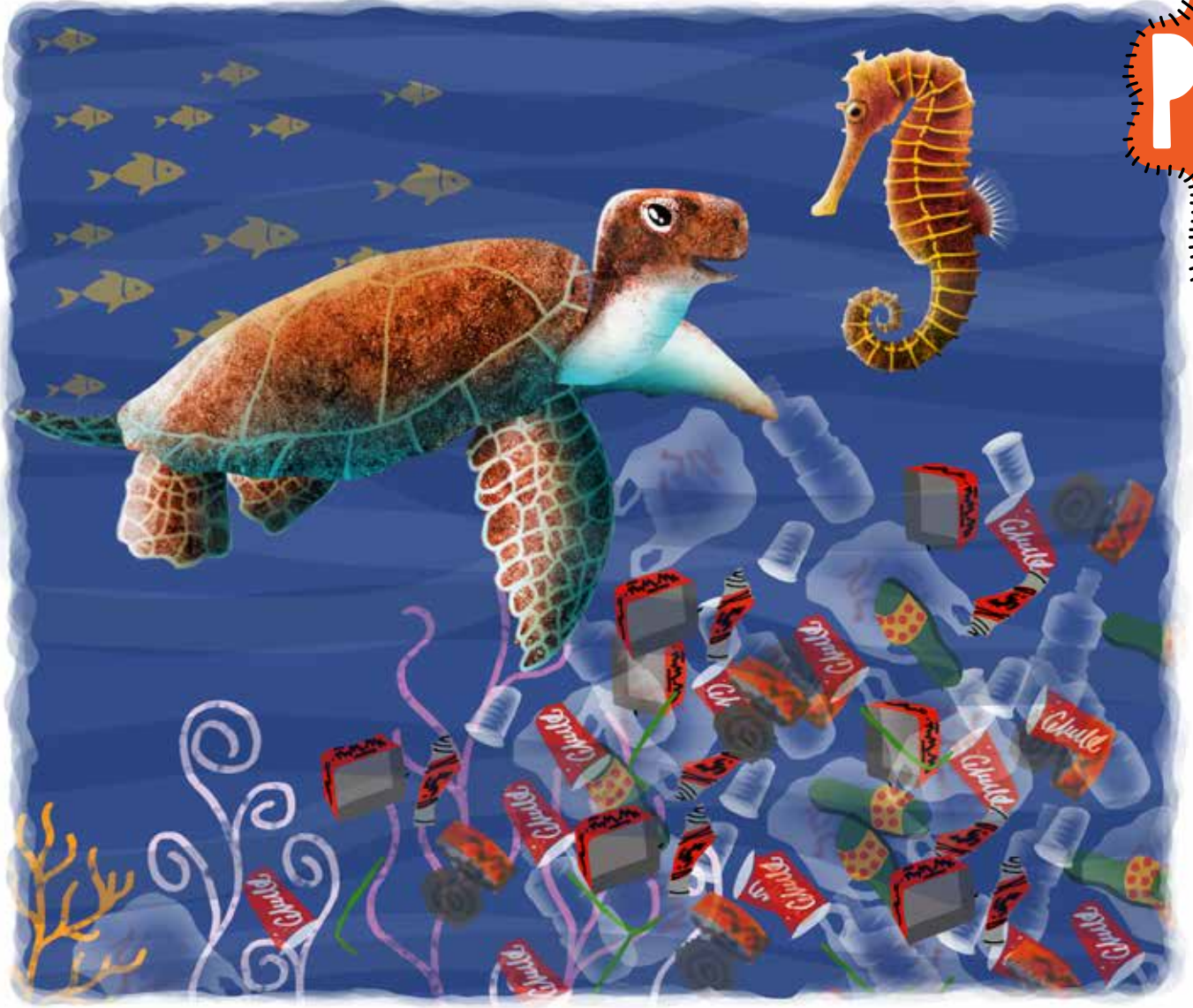
Günler günleri kovalamış, haftalar haftaları. Bizim kaplumbağa bu sefer güzel bir mercan resiflerinde afiyetle karnını doyururken bir de bakmış ki ne görsün?! Uuupuzuuuuun bir ipin ucunda kıvranan kocaman bir balık yemi ve bu yemi yemek üzere olan çok tatlı bir yavru yunus. Demiştik ya bizim kaplumbağa yavrulara hiç kıyamaz diye. Hemen koşmuş yunusun yanına. Bir anda yok edivermiş sihirli çenesiyle sahte balık yemini

ve ipini. Böylece tatlı yunus yakalanmaktan kurtulmuş. Kocaman burnu ile kaplumbağaya bir öpücük kondurmuş. Kaplumbağa yunusun kurtulduğuna çok sevinmiş sevinmesine de, ipi yok ederken balık yeminin çengeli takılmış kabuğuna. Tam da kafasının yanına. Sihirli çenesi ile tutmuş çengeli atmış kabuğunun içine. Sen mutlaka bir gün işe yararsın diye.

Aylar ayları kovalamış, yıllar yılları. Bizim yunus ve denizatı iyice büyümüşler. Bir gün denizatının daha önce hiç gitmediği denizlerde yüzerken sıcak bir akıntı hissetmişler. O tarafa doğru yüzdüklerinde bir sürü kaplumbağanın sıcak akıntıyı takip ettiklerini fark etmişler. Kaplumbağayı bir heyecan sarmış. Denizatına dönüp yavrularını bıraktığı sahile galiba bu akıntıdan gidildiğini anlatmış. Onlar da düşmüşler yola.

Az gitmişler, uz gitmişler, dere tepe düz gitmişler... Aaa pardon, denizde dere tepe olmaz ki!

Az gitmişler uz gitmişler, sıcak akıntıdan daha sıcak akıntıya düz gitmişler. Artık deniz tabanı değişmeye başlamış, bizim kaplumbağanın da hafızası. Daha çok hatırlar olmuş yolları, yıllar yıllar önce yaşadığı maceraları. Günler günleri kovalamış. Bizimkiler hiç durmadan yüzmüşler. Çok yorulmuşlar. “Mola için bu kayalıklar çok güzel duruyor,” demiş denizatı. Biraz uyumaktan kimseye bir zarar gelmez ne de olsa deyip her zaman yaptığı gibi kaplumbağanın girmiş kabuğunun içine. Gerçekten gelmez mi?.. Bizimkiler

uyanınca ne görsünler her taraflarını dikenli denizkestaneleri sarmış. Kaplumbağanın kabuğunu da. Bir sağa yüzmüş, bir sola, bir yukarı fırlamış, bir denizin dibine doğru. Yok olmamış. Hiçbir denizkestanesi ayrılmamış kaplumbağadan. “Ne yapalım, sizle beraber giderim o zaman,” demiş. Denizkestaneleri de “Nereye gidiyorsun ki, bizi buradan götüremezsin, biz sadece kayalıklarda ve sahillerde yaşayabiliriz,” demişler. Denizatı kafasını çıkarmış kabuktan, atlamış hemen lafa “Bırakın arkadaşımı, biz sıcak sahile gidiyoruz. Onun yavrularını bulmaya,” demiş. Denizkestaneleri de onları sahile kadar götürmek şartı ile kaplumbağayı bırakacaklarını söylemişler.

Az gitmişler uz gitmişler, sıcak akıntıdan daha sıcak akıntıya düz gitmişler. Akıntının sıcaklığı

yavaş yavaş artmaya, çeşit çeşit deniz canlıları da sürülerle geçmeye başlamış. Kestaneler buralarda yaşayan ve içlerinden geçmenin çok tehlikeli olduğu bir Denizatı Krallığı olduğunu söylemişler. Bizim denizatı çok heyecanlanmış. Kendisi hiç tehlikeli değilmiş. Krallığın neden tehlikeli olduğunu merak ediyormuş. Cevap ise çok basit. Yıllar yıllar önce bir şeyler olmuş ve yeni doğan tüm denizatları erkek olmuş. Ee bir krallık tek cinsiyetten olunca da anlaşmak çok güç olmuş. Bunu duyan dişi denizatı kocaman gülmüş. “Siz bu işi bana bırakın, ben çözerim. Hem zaten kaplumbağaya can borcum var benim,” demiş ve fırlayıp gitmiş Denizatı Krallığı’na. Çok geçmeden geri gelmiş, “Hadi artık geçebilirsiniz,” demiş yol arkadaşlarına. Krallığı rahatça geçmiş bizimkiler. Tam krallığın sonuna gelmişler ki. Denizatı, kaplumbağanın boynuna sarmış

o küçücük bedenini. “Hoşça kal benim iyi kalpli arkadaşım, yoldaşım. Benim yolum burada, yeni aileme olacak,” demiş. Bu düşünüldüğü gibi öyle hüzünlü bir ayrılık değilmiş. Denizatı ailesine, kaplumbağa da yavrularına kavuşacağı için heyecandan gözleri parlıyormuş. Hem masal bu ya zaten daha sonra tekrar karşılaşacaklarını da biliyorlarmış.

Günler günleri kovalamış, haftalar haftaları, kaplumbağa iyice büyümüş artık kabuğuna sığmaz olmuş. “Artık yeni bir kabuk yapma zamanı geldi,” demiş kendi kendine. Ama biraz daha bekleyecekmiş kabuk. Çünkü bir an evvel ulaşmak istiyormuş yavrularına. Duramazmış bu kadar yoldan sonra. Bunları düşünürken bir de bakmış ki ne görsün!? Büyük deniz yosunu tarlası. Hafızası hemen canlanmış. Burası köpek balıklarının avlarını yakalamak için saklandıkları yermiş. Denizkestanelerinden biraz koku bırakmalarını istemiş. Sihirli çenesini kabuğunun içine alıp çıkarmış çengeli, geçirmiş bir yosuna. Hemencecik de uzaklaşmış oradan. Denizin dibine yatmış ve köpek balıklarını izlemiş. Hepsi sahte yeme doğru sinsi sinsi yüzüyorlarmış. Kabuğundaki Kestaneler sayesinde onu da görmemişler. Son köpek balığı da geçtikten sonra hızlıca akıntıyı takip ederek yola koyulmuşlar.

Az gitmişler uz gitmişler, sıcak akıntıdan daha sıcak akıntıya dümdüz gitmişler. Akıntı iyice sıcak olmuş. Bizimkiler de anlamış artık sahil çok yakında. Ama bir sorun daha varmış önlerinde. Ne mi? Ne olacak insanlar ve çöpleri! İnsanlar her zaman kaplumbağaları yakalamak, ellemek, evlerine götürmek isterlirmiş. Çöpler de bazen lezzetli yemekler gibi görünürlermiş.

Acaba bu problemi nasıl aşacaklarmış? Kaplumbağa “Geceyi bekleyelim o zaman az insan olur görünmeyiz,” demiş. Geceyi beklemişler. Bu arada etraflarında bir sürü kaplumbağa daha belirmiş. Hep beraber beklemeye koyulmuşlar. Gece olmuş olmasına da... Bu sefer bir sürü küçük küçük ışıklar geziniyormuş sahilde, bir de çöpleri rahat göremez olmuşlar. Şimdi ne yapacaklarmış? Bu soruna da çözüm denizkestanelerinden gelmiş. Etraftaki tüm kayalardan çağırılmışlar arkadaşlarını. Hepsikaplamış kaplumbağaların kabuklarını. Sonra da “Hadi şimdi rahatça yüzebilirsiniz. Kimse size dokunamaz. İnsanlar bize dokunmayı istemezler. Bizim dikenlerimizi sevmezler,” demişler. Bizim kaplumbağa da çıkarmış sivri çenesini, açmış yolu arkadaşlarına. Tüm kaplumbağaların yüzü gülmüş ama en çok bizim kaplumbağanın. Heyecanla bir çırpıda sahile gelmişler. Son bir gayretle dalgaların ve kumların da üstesinden gelince tüm kaplumbağalar kendi yuvalarını kazmaya başlamış.

Yumurtalarını bırakan, yuvasını kapatıp geri dönmüş dönmesine ama koskoca sahilde bizim kaplumbağa nereden bulacakmış yavrularını? Bir sağa bakmış, bir sola. Son anda fark etmiş kendisinin tıpatıp aynısını. Bir genç kaplumbağa bizimkinden habersiz kuma yumurta bırakıyor. Çabucak yanına gitmiş ve gider gitmez anlamış, o genç kaplumbağanın kendi yavrusu olduğunu. Göz göze gelmişler. Kocaman sarılmışlar.

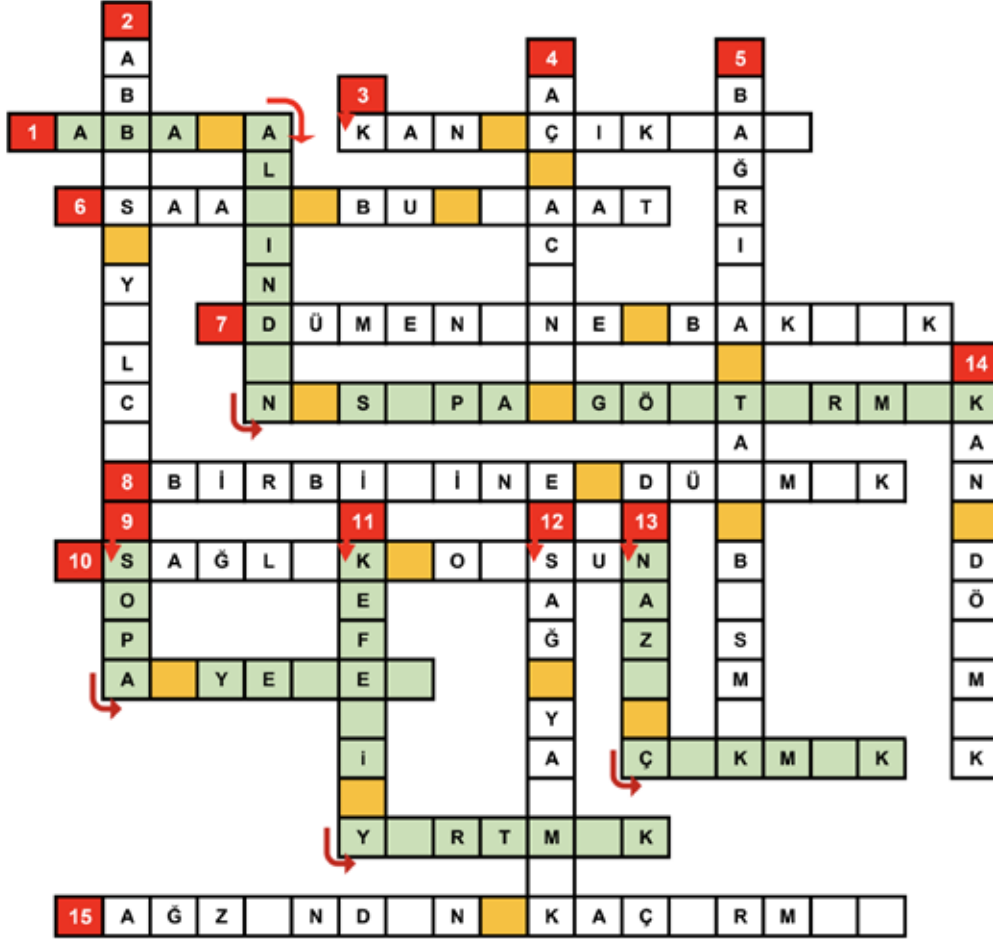
Gökten üç elma düşmüş,
Biri bu masalı anlatana,
Biri bu masalı dinleyene,
Biri de bizim iyi kalpli kaplumbağaya.

Nalan Yılmaz

Deyimler Bulmacası

- 1- Üstü kapalı sözlerle korkutmak.
- 2- Yola çıkacak kimse.
- 3- Kan dökülmek, cinayet işlenmek.
- 4- Aç olarak, hiçbir şey yemeden.
- 5- Derdini kimseye açmaksızın her türlü acıya katlanmak.
- 6- Ele geçen fırsattan yararlanmanın tam sırası.
- 7- Çıkarını gözetmek. Yasa dışı yolla da olsa çıkarını sağlamaya çalışmak.
- 8- Aralarında anlaşmazlık çıkıp birbirleriyle uğraşmaya başlamak.
- 9- Sopa ile dövülmek.
- 10- Bir zarar uğradık; ama canımız sağ olsun, kapatırız.
- 11- Ölüm tehlikesini atlatarak iyileşmeye başlamak.
- 12- Motorlu taşıtı, direksiyonu çevirerek sağa yöneltmek.
- 13- Kendisinden istenip sonunda yapacağı şeyi yapmaya isteksiz gibi davranmak.
- 14- Yaralamak ya da ölüme yol açmak, cana kıymak.
- 15- Söylemek istemediği şeyi farkında olmadan söylemek.

Sülbiye Yıldırım

NASIL KONUŞURUZ?

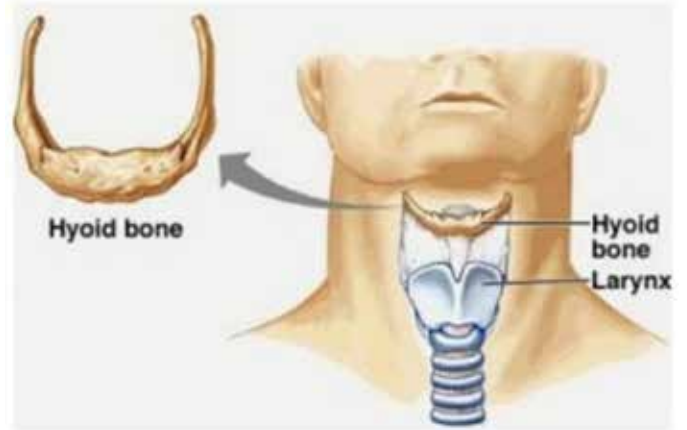
Hep düşünüp dururum; “Neden diğer canlılar konuşmuyor da insanlar konuşuyor?” Bütün canlılar, ağızları ve ses telleri yardımıyla ses çıkarırlar ve iletişim kurarlar ama anlamlı sesler

çıkarak sözcük yaratabilmek yeteneğine sadece insan sahiptir. Yani canlılar içinde sadece insan konuşur. Neden?

Bunun nedeni, insan olma yolunda geçirdiğimiz evrimdir. Bilim insanlarının yaptığı araştırmalar, evrimsel sürecimizde geçirdiğimiz bir dizi değişiklik sonucunda konuşma yeteneği kazandığımızı kanıtlamıştır. Ses telleri, nefes, dudaklar, dişler, dil, burun, gırtlak, ön ve arka damak ses çıkarmayı sağlayan organlarımızdır. Ses çıkarmayı konuşmaya çeviren ise, beyin gelişimimiz ve iki ayak üzerinde dik duruşun başımızda meydana getirdiği bir dizi değişikliklerdir.

Dil (Hyoid) kemiğinin vücudumuzdaki yeri

Dil kökünde bulunan U şeklinde Hyoid Kemik

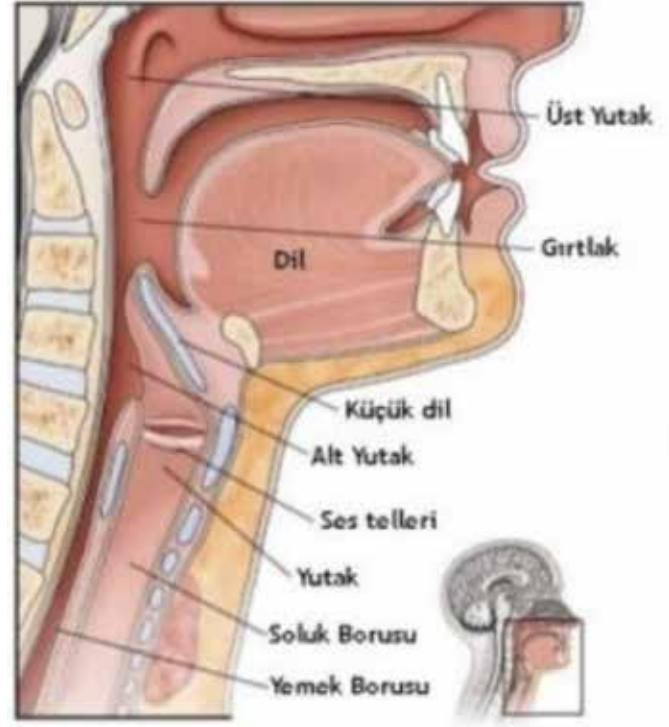
Ayağa kalkınca, omurgamız üzerinde dik ve dengeli durabilmesi için başımız geriye yatmış, çenemiz yukarı kalkmıştır. Çenemizin yukarı kalkması gırtlığımızda değişiklikler yaratmıştır. Gırtlakta oluşan değişiklik, konuşmayı sağlayan dil kemiğini (Hyoid kemik) ortaya çıkarmıştır.

Dilimize kaslarla bağlı olan dil kemiği, dilin sesleri anlamlı çıkarabilmesi için gereken gırtlak hareketini sağlar. Bütün bu değişiklikleri ortaya çıkaran evrimleşme sürecimiz, dilimizin konuşmamızı sağlayacak şekilde hareket etmesine yardım etmiştir. Bu durum insana, konuşurken ses çıkarmanın ötesinde, sesleri anlamlı sözcüklere çevirebilme yetisi kazandırmıştır.

Konuşmanın ortaya çıkmasında diğer önemli etken ise elin çalışmasıdır. Elin hareketi sırasında dil istemsiz olarak çalışır. Yazı yazarken ve makasla bir şeyi keserken dilinizin nasıl hareket ettiğine dikkat ederseniz bunu hemen fark edeceksiniz. Çünkü konuşurken ve el çalışırken beynin aynı bölgesi hareket eder. Bu da işaret dilinin neden ilk anlaşma dili olduğunu ortaya koyar.

Konuşmak, sesleri çıkarmak için gerekli olan kasların eylemidir. Dil dediğimiz şey ise; sesleri anlamlı ifade etmek için toplumlarca kullanılan gelenekselleşmiş, kuralları uzlaşmaya dayanan semboller sistemidir. İnsan dil sayesinde doğadaki varlıklara zihninde tasarladığı isimleri yakıştırmıştır. Güneşe güneş, çiçeğe çiçek derken bütünüyle zihinsel bir tasarımı dille ifade eder. İnsan öğrendiklerini sonraki kuşaklara dil sayesinde sözlü ve yazılı olarak aktarabilmiştir.

Dil önemli iletişim aracı, insanın en önemli toplumsal etkinliklerinden biridir. Yaşantımızı sürdürebilmemiz, çevremizle ilişki

Konuşmayı sağlayan organlar

kurabilmemiz dil yoluyla kurduğumuz iletişim sayesinde olur. Şu an dünyada 7000 ile 8000 arasında konuşma dili vardır. Kesin bir sayı söylenememesinin nedeni, bazı lehçelerin ayrı bir dil olarak tanımlanıp tanımlanamaması konusunda görüş ayrılıklarının olmasıdır. Çünkü konuşma dili, günlük hayatın içinde sürekli, dinamik işler ve yaşamın yeniliklerine ayak uydurarak zenginleşir.

Birbirine yakın yerlerde diller birbirine çok benzer, birbirinden etkilenir ama aynı değildir. Ait olduğumuz topluluğun dili ana dilimizdir. İnsan isterse başka dilleri konuşmayı ve yazmayı öğrenebilir.

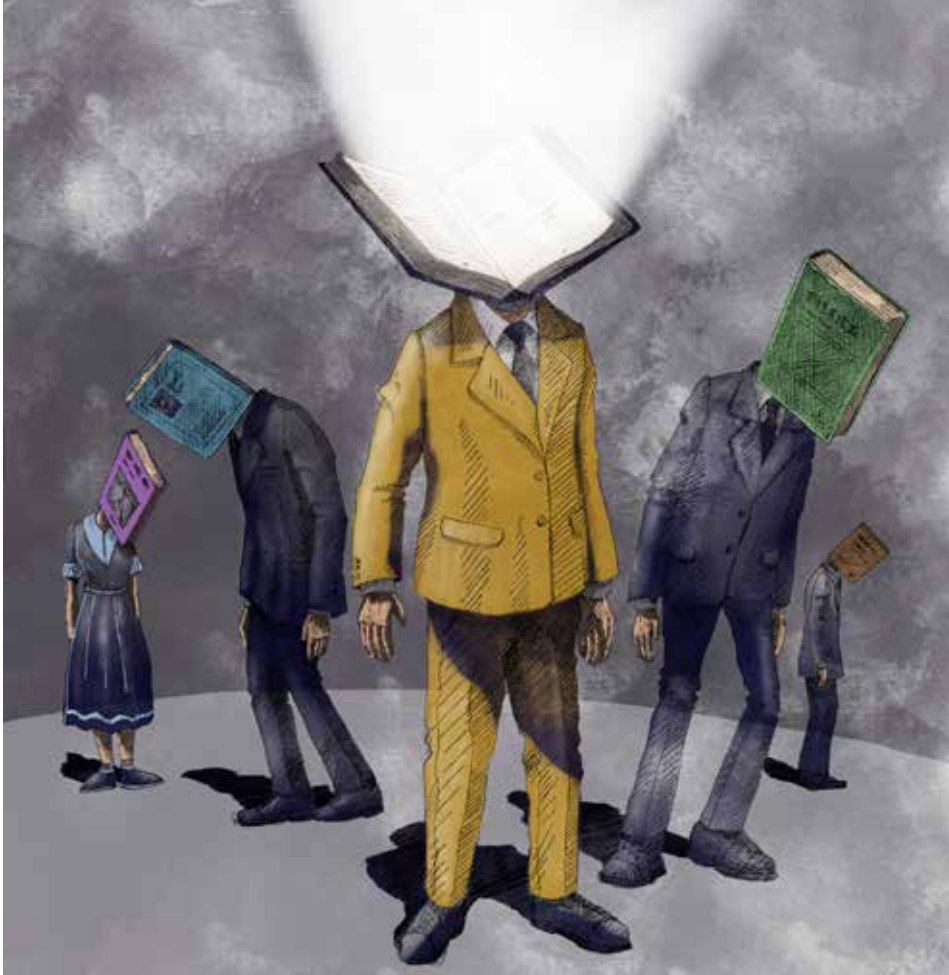

Hasan Karaca

Bu Resmin Öyküsü...

Resimlerin öyküsü olur mu? Evet, hem de sayamayacağımız kadar...

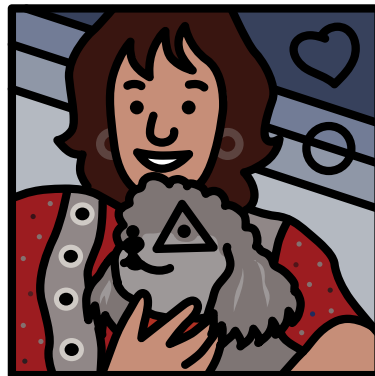
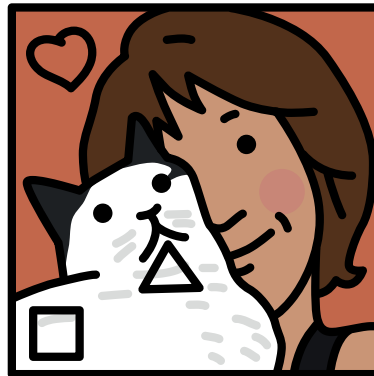
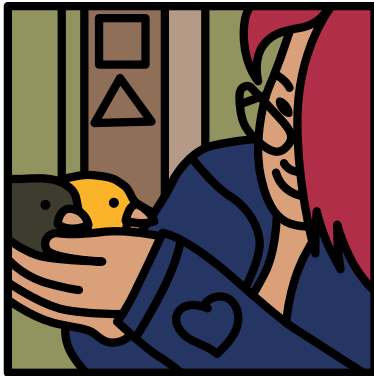
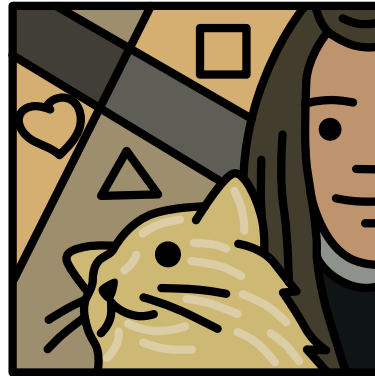
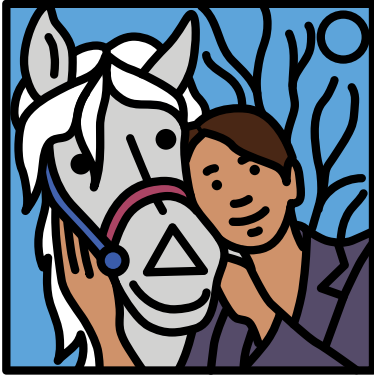
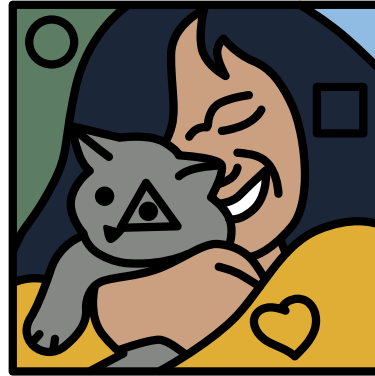
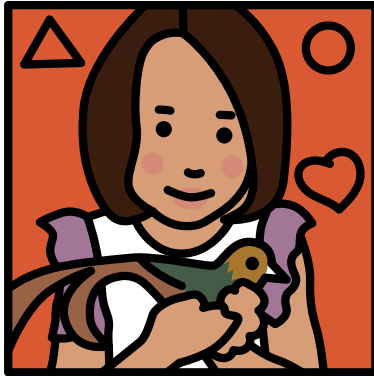
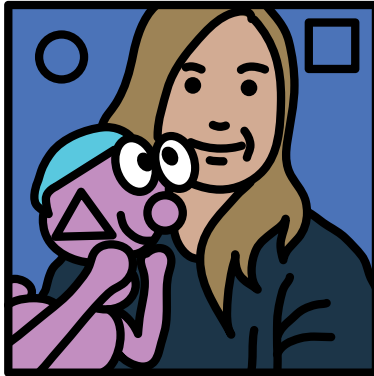
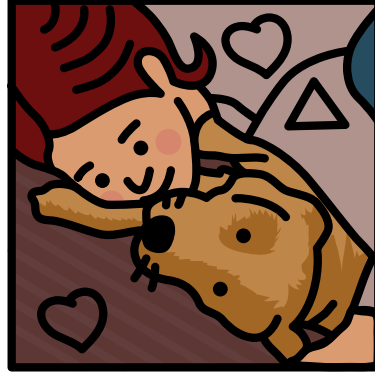
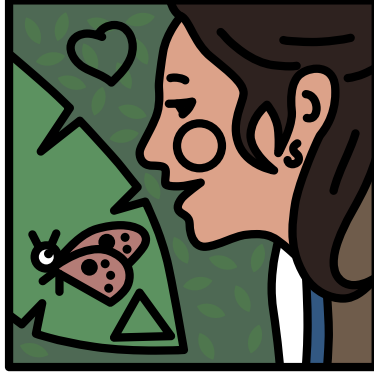
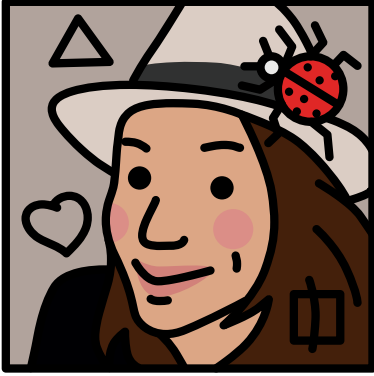
Düşünsene... Acaba ressam eserini neyi hayal ederek çizdi? Peki ya sen, öğretmenin, en yakın arkadaşın, hiç tanımadığın çocuk, şoför abla, aşçı amca ve aklına gelebilecek milyonlarca insan ne düşünür bu resmi görünce? Her biri baktığında farklı duygular hissetmez mi?

Dikkatlice bak bakalım, yukarıdaki resim hayal gücünde neleri kıpırdattı? Dilersen bunlara zaman, mekân ve istediğin karakterleri ekleyerek hikâyeni genişletebilirsin. Yazdığın öyküyü @kipirticocuk etiketiyle sosyal medyada paylaşarak kıpırtılı hayallerine bizi de ortak etmek ister misin?

Çözmece

Ressamımız aşağıdaki resimleri yaparken, geometrik şekillerden sadece bir tanesini her resme çizmiş. Acaba hangisi? Bulup içeri doldurur musun?

R. Başak Fındıkçioğlu

TADIM KAÇTI

Dün sınıfta büyük bir karmaşa varken içeri girdim. Yemek tabakları havada uçuşuyordu. Arkadaşlarımın bir kısmı sıraları birleştirerek uzun bir masa oluştururken bir kısmı da hazırladıkları birbirinden renkli yiyecekleri bu masaya yerleştiriyordu. Sırama doğru ilerledim. Herkes bir yiyecek getirmek zorundaydı. Ben de ellerimle yüzde yüz yerli üretim bir besin yapmışım. Servis için getirdiğim tabağı çıkarıp hazırlıklara başladım.

Tüm arkadaşlarım Yerli Malı Haftası kutlaması var diye neşeliydi. İnsan yemek için neden sevinir? Sonuçta yemek, varlığımızı devam ettirebilmek için gerekli olan enerjiyi almanın bir yolu, o kadar! Araca benzin koymak gibi bir şey... Hatta bence yemek yerken zaman kaybediyoruz. Üstelik üretmek, pişirmek, tüketmek, temizlemek derken gitti bütün enerji! Enerji kazanalım diye tükettiğimiz besinleri, üretmek için enerji harcıyoruz. Sizce de garip değil mi!? Peki, ben neden bu kadar öfkeliyim? Arkadaşlarımın ballandıra ballandıra anlattığı eşsiz(!) lezzetlerin tadını hissedemiyorum da ondan!

Doğduğum günden beri tat alma duyum yok! Hiçbir yemeğin tadını bilmediğim için bunu bir kayıp olarak görmüyorum aslında. Ayrıca tat alma duyumun olmaması beni daha yaratıcı yapıyor bence. Annemle babam bir laboratuvarında çalıştığı için şanslıyım. Her gün okul sonrası, onlarca deneyde onlara

yardım edebiliyorum. Hatta kendim için besin hapları yapmaya karar verdim. İnsanlık bunu umursamayacak belki ama benim için hem pratik hem daha az enerji harcadığım bir beslenme yolu olacak.

Yemek yemenin benim için ne kadar güç olduğunu tahmin bile edemezsiniz. Sanki ağzımın içinde bir topak yün var. Evet yün! Duyulardan biri kaybolduğunda diğerleri güçlenirmiş ya... Benim de dokunma duyum fazlasıyla gelişti. Bu yüzden ağzımın içindeki yumuşak, sert, cıvık, tüylü, yapışkan gibi her türlü detayı hissedebiliyorum. Lezzetsiz ve her biri birbirinden tuhaf bu detaylar tam bir kâbus benim için.

Çoğu zaman yemekten kaçtığımın, besin hapi fikrim artık anneme de mantıklı gelmeye başladı. Böylece hasta olmamı engelleyecek kadar yeterli besin girecek vücuduma. Tahmin edersiniz ki çok zayıf bir bünyem var. Sizin bağışıklık sisteminizi basit bir hapşırık kadar etkileyen virüsler, beni yatağa düşürüyor.

İlk besin hapi denemem çok başarılıydı. Dedemin bahçesinde yetişen sebzeleri kurutup baharat gibi un ufak ettikten sonra minik kapsüllere yerleştirdim. Pek doyurmuyor ama yemesi çok kolay! İşte, çünkü Yerli Malı Haftası için getirdiğim yiyecek de buydu. Önümdeki tabağı gören öğretmenimin gözleri pörtledi! Arkadaşlarımsa...

Off! En heyecanlı yerinde kaldı! Sizce öğretmen ne hissetti? Peki, neden böyle hissetmiş olabilir? Kapsülü görünce önyargılı davrananlar olmuş mudur? Yerli Malı Haftası için sadece küçük bir hap getiren arkadaşınla empati kurabildin mi? Arkadaşının bulduğu çözüm için ne dersin?

Tat alma duyusu olmayanların gerekli besinleri zorlanmadan alabilmesi için farklı önerilerin varsa ve öykünün devamını dilediğin gibi yazmak istersen, hikâyeni @kipirticocuk etiketiyle bizimle paylaşabilirsin.

Bol icatlı, bilim dolu günler!

Gülnaz Çağlayan

Deyimler Nereden Gelirler?

Günlük konuşmalarımıza renk katan, gerçek anlamı dışında farklı anlamları olan sözcük gruplarına deyim diyoruz. Anlattıklarımıza güç ve canlılık veren bu deyimlerin nereden geldiklerini biliyor musunuz?

KEÇİLERİ KAÇIRMAK

Normal davranmayan, var olmayan şeyleri varmış gibi söyleyen, aklından şüphe ettiğimiz kişilere “Keçileri kaçırdı!” deriz. Peki gerçekten keçileri kaçırdığını zanneden aslında kimmiş?

Bu deyimın Burdur yöresinden çıktığı sanılmaktadır. Keçiler biraz hareketli ve gözü yaman hayvanlardır. Biliriz ki her yere tırmanabilir, olmadık şeyler yapabilirler. Söylenenlere göre İnsuyu Mağarası'nın bilinmediği dönemlerde bir çoban, köylünün keçilerini otlatmaya götürürmüş. Havanın iyice ısınmasıyla birlikte çoban keçilerin su içebileceği bir sulak alan aramış. Bulamayınca büyükçe bir ağacın gölgesinde onları dinlendirmeye karar vermiş, kendi de ağacın altında uykuya dalmış. Sıcaktan bunalan keçiler bir yol bulup İnsuyu Mağarası'nın içine girmişler. Mağarada, yağmur sularından oluşan göletler varmış. Uyanan

çoban, keçilerin yanında olmadığını görünce paniklemiş. Ne kadar arasa da onları bulamamış. “Eyvah? Keçileri kaçırdık! Şimdi ne yapacağım?” diye endişelenerek köye geri dönmüş. Olanları köylüye anlatmış. Herkes apar topar otlama alanına gitmişler. Bir de ne görsünler! Keçiler eksiksiz bir şekilde otlamaya devam ediyor. “Keçileri kaçırdım” diye bağırap duran çobanın iyi olmadığından şüphelenmişler. Başka bir gün farklı bir çoban tutmuşlar. Birkaç gün sonra yeni çobanın başına da aynı şey gelmiş. O da keçileri kaçırdım diyerek, köye geri dönmüş. Bu sefer köylüler o bölgeyi aramaya karar vermişler. İşte o gün mağarayı keşfetmişler. O günden sonra keçilerini kaçırmak istemeyen çobanlar öğle vakti gelip mağarada dinlenmeye başlamışlar.

Gerçek anlamı ile keçileri kaçırdığını zanneden çobanın aklından şüphe edilerek kullanılan kalıp günümüze kadar bu şekilde aktarılmış.

Gelelim bir başka deyime;

LAFLA PEYNİR GEMİSİ YÜRÜMEZ

Bir işi gerçekleştirebilmek için söz söylemek değil yapmak önemlidir, anlamında kullanılan bir deyimdir.

Bir zamanlar İstanbul'da Edirneli Aksi Yusuf lakaplı bir peynir tüccarı varmış. Düzenbaz, cimri birisi olan tüccar, Trakya'dan aldığı peynirleri İstanbul'da satar, kalanları da deniz yoluyla İzmir'e gönderirmiş. İzmir'deki peynir fiyatları yükseldikçe elindeki tüm peynirleri gemilere yükletir, taşıma ücretini peşin vermeden kaptanları oyalayarak işini halletmeye çalışmış.

“Siz hele peynirleri taşıyın, sonra size parasını veririm.” dermiş. Kandırılan kaptanlardan biri yine bir gün yola çıkmak üzereken:

“Yusuf efendi tayfalarım para ödeyeceğim, parayı peşin ödemezsen Sarayburnu’na bile dönmem.” demiş.

Aksi Yusuf:

“Sen peynirleri bir götür de...” demesine kalmadan gemici:

“Efendi, lafla peynir gemisi yürümez. Buna kömür lazım, yağ lazım.” demiş.

Aksi Yusuf parayı ödemiş. O gün akşama kadar şu cümleyi sayıklayıp durmuş.

“Lafla peynir gemisi yürümez ha!..”

Lafla peynir gemisini yürütmeyi isteyen tanıdıklarınız var mı sizin de? Kim bilir vardır belki ama gemi nereye kadar gider orası bilinmez!

Vee son deyimimiz;

SARI ÇİZMELİ MEHMET AĞA

Sarı çizmenin moda olduğu bir zamanda İzmir’in ileri gelenlerinden biri uşağına Aydın’dan Mehmet Ağa isminde birinin geleceğini söylemiş. Mehmet Ağa’ya zamanında sarı çizme alabilmesi için on dört akçe borç vermiş. Borç ödeme günü geldiğinde de adını borç defterinden parayı almadan silmiş. Borcunu alabilmesi için uşağını tren istasyonuna göndermiş. Mehmet Ağa’nun uzun boylu, orta yaşta, bıyıklı birisi olduğunu tarif etmiş. Uşak istasyona varmış. Tren yavaş yavaş boşalmaya başlamış. Ancak tarife uygun bir adam görememiş. Bari çizmesinden tanıyayım diye düşünüp ayaklara bakmaya başlamış. Ne yazık ki bu da işe yaramamış. Çünkü sarı çizmeli çokça kişi varmış. Çaresizlik içinde etrafa bakınırken tarife uygun olan birine seslenmiş:

“Mehmet ağa! Bizim bey seni konakta bekliyor.”

Tesadüfe bakın ki bu adamın adı Mehmet, lakabı

Ağa’yımış. Uşak adamı alıp konağa gitmiş. Bey bakmış ki gelen kişinin kendi borç verdiği kişiyle alakası yok. Uşağına kızmış. Uşak sonunda:

“Bey, burası koca şehir, sarı çizmeli de çoktur, adı Mehmet Ağa olan da. Seninkini yaz deftere bir daha!” demiş.

O günden sonra kim olduğu belli olmayan birinden bahsedilirken “Sarı çizmeli Mehmet Ağa” deyiimi kullanılmaya başlanmış.

İşte böyle... Yaşanan olaylardan doğmuş deyimler ve daha neler var neler? Eminim ki şu an da bazı olaylar yeni deyimlerin oluşmasını sağlıyor, zamanla onlar da dilimize kazandırılacak.

Ben size bu bilgileri İskender Pala’nın İki Dirhem Bir Çekirdek kitabını okuyarak derledim. Sizler de farklı kaynaklardan çeşitli hikayelere ulaşabilirsiniz.

Haydi araştırmaya ne dersiniz!

Gemi maymunu gibi, dolap çevirmek, çizmeyi aşmak, atı alan Üsküdar’ı geçti. Hepsinin birbirinden ilginç hikayelerini araştırıp @kipirticocuk etiketiyle paylaşabilirsiniz. Bir sonraki sayıya kadar ARAŞTIRMACA’da kalın =))

R. Başak
Fındıkçoğlu

Osman Torun

Çocuklar İçin Podcast Serisi ile Çevre Bilinci

“Dünya Bizim Evimiz” podcast serisi ile Bosch Çevre Çocuk Tiyatrosu, geleceğin kahramanı çocuklara sesleniyor.

Bosch Çevre Çocuk Tiyatrosu yıllardır çocuklarla gerçekleştirdiği yüz yüze buluşmaları salgınla birlikte dijital alana taşıdı. Tüm içeriklerin Spotify kanalından ücretsiz dinlenebildiği Dünya Bizim Evimiz adlı podcast serisi ile Bosch Çevre Çocuk Tiyatrosu, her bölümde farklı bir konu ve konukla dünyanın geleceği için sevgi ve dayanışmanın önemini anlatıyor.

Podcast serisi Çolpan İlhan & Sadri Alışık Tiyatrosu iş birliği ile gerçekleşiyor. Doğal yaşamı destekleme, doğa ve hayvan sevgisi, hava kirliliği, gıda israfı gibi konulara dikkat çekilen oyunları ünlü isimler seslendiriyor. Serinin yayınlanan yeni bölümünde sosyal medyanın tanınmış çifti Müge Boz ve Caner Erdeniz yer alıyor.

Salgınla birlikte bilinirliği artan dijital platformlar, anne babalarımızın çocukluğunda çok dinledikleri radyo tiyatrosunu günümüze taşımış oldular. Dünya Bizim Evimiz Podcast serisini aşağıdaki linkle dinleyebilirsiniz.

Bağlantı linki:

[https://open.spotify.com](https://open.spotify.com/show/2lTl8MfGZ907j6wHfCd05)

[show/2lTl8MfGZ907j6wHfCd05](https://open.spotify.com/show/2lTl8MfGZ907j6wHfCd05)

Uçan Arabalar Pek Yakında!

AirCar adlı uçan araba, Slovak Ulaştırma Otoritesi tarafından 160 km üzerinde hız ve 2500 metre üzerindeki irtifalara ulaşabilen araçlara verilen “Uçuşa Elverişlilik Sertifikası” aldı.

Hem karada hem de havada çalışabilen hibrit bir araç olan AirCar’ın başarısı, ulaşım teknolojisindeki hızlı değişimlere işaret ediyor. BMW motoruyla donatılan uçan araba, normal benzin ile çalışıyor. Geleneksel bir uçak gibi havalanan ve inen aracın, arabadan uçağa dönüşmesi iki dakika on beş saniye sürüyor. Yenilikçi birçok özelliğe sahip araç, sürücüsüz olarak da çalışabiliyor.

AirCar’ın mucidi, geliştirme ekibinin lideri ve test pilotu Profesör Stefan Klein, alınan sertifikanın uçan arabalar için seri üretimin kapısını açan bir gelişme olduğunu, böylece orta mesafeli uçuşlarda değişimler yaşanacağına dikkat çekiyor. Dünyada birçok şirket, otomatik uçuş, dikey iniş ve kalkışla pilotsuz hava taksi hizmetleri üzerinde çalışıyor. AirCar gibi araçların uygun ve esnek bir ulaşım şekli olacağı düşünülüyor.

AirCar’ın uçuşunu aşağıdaki linkten izleyebilirsiniz:

<https://www.youtube.com/watch?v=a2tDOYkFCYo>

Sen de kendi haberini hazırlayıp sosyal medya hesabında @kipirticocuk etiketiyle paylaşabilirsin. Haberini hazırlarken 3,4,5 ve 6. sayılarımızda yayınladığımız “Haber Hazırlamaca” rehberine bir bak istersen.

Burçak Temel

Oynamaca

UZAKTAN OYUNLAR

Herkese merhaba,
Küçüklüğümden beri oyun oynamayı çok sevmişimdir. Hâlâ da oynuyorum. Çeşit çeşit oyun şekli var. Bu bölümde uzaktan oynanacak oyunları seçmeye çalıştım. Bol keyifli oyunlar...

BUL GETİR OYUNU

Oyunculardan biri ebe olur ve içinden alfabeyi saymaya başlar. Dur dendiğinde en son söylediği harfi sesli olarak herkese söyler. Bir dakika içerisinde herkes seçilen harfle başlayan tüm nesnelere toplayıp oyun alanına getirir. Sonra herkes bulduğu nesnelere diğer oyuncularla paylaşır. Oyun istenildiği kadar oynanır. Oyun zorlaştırılmak istenirse; her turda bulunan nesnelere beş on dakika içinde bir hikâye oluşturulup her oyuncu sıra ile hikâyesini tüm grupla paylaşır.

BEN BİR RADYO OLSAYDIM

Bu oyunda bir ebe ve diğer oyunculara radyo kanallarında çalışan spikerler olur. Ebe canı çok sıkılmış bir kişiyi canlandırır ve neşelenmek için radyoyu açmaya karar verir. Hayali radyoya gider ve açar. Radyodan bir cızırtı gelir (cızırtı başka bir oyuncudan gelir), ebe radyonun frekansı ile oynar. Ebe frekansı değiştirdiğinde, bir oyuncu kendi seçtiği bir konuyu, olayı (örneğin; komedi kanalında espiriler, hava durumu, haberler, magazin programı, radyo tiyatrosu vb) seslendirir.

KI PIR TI

Şimdi sosyal medya da kıpır kıpır...

KIPIRTI Çocuk sosyal medyayı da kıpırdattı. Bizi sosyal medya hesaplarımızdan takip edebilir, dergimizdeki etkinlikleri paylaşabilir, bir sonraki sayımız için içerik üretebilirsiniz. YouTube kanalımızdan dergi içeriğindeki konularla ilgili videoları izleyebilir, öyküleri sesli dinleyebilirsiniz.

Bizi takip edin, kıpır kıpır yaşayın...

www.eksi18edebiyat.org

www.kipirticocuk.com

kipirticocuk@gmail.com

Kıpirticocuk

kipirticocuk

Kıpirticocuk